REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare *nr. 30*.
Scrisori nefrancate nu se primesc.—Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următorele
BIROURI de ANUNŢURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Duminecă 19).

„GAZETA“ iese în flăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe treĭ lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 105.—Anul LXV. Braşov, Duminecă 12 (25) Maiŭ. 1902.

Jubileul neatêrnării României.

Cine dintre contimporanii marilor evenimente de acum douĕ-ḑecĭ-şi-cincĭ de anĭ nu-şĭ aduce aminte de emoţiunea, ce a produs'o şi la noi scirea despre concentrarea armatei rusescĭ la Prut şi despre pregătirile, ce le făcea puternica împĕrăţiă a Ţarilor pentru rĕsboiul cu Turcii?

Cine nu-şĭ aduce aminte de câtă îngrijire erau cuprinse şi inimile Românilor din monarchia Habsburgilor, când se lăţise faima, că Ruşii vor sĕ trécă cu armata peste teritoriul României, că ei au propus guvernului român încheierea unei convenţiunĭ pentru scopul acesta şi că fac presiune mare asupra principelui şi a guvernului, ca armata română sĕ ia parte la rĕsboiŭ, ca antegardă, fiind înglobată în armata rusescă, fără de cea mai mică compensaţiune şi că, de altă parte, marele Vizir s'a adresat principelui Carol, nevoind sĕ ţină sémă de guvernul şi de ţéră — şi ia cerut în numele Sultanului de-a lua impreună mĕsurile militare menite a asigura apĕrarea teritoriului principatelor?

In adevĕr România, care era încă vasală şi purta titlul oficial de „Principatele-Unite“, se afla în acele momente critice între trei focurĭ. De o parte Rusia amenința ţéra cu invasiune şi stăruia sĕ iésă din neutralitate, de altă parte Turcia umbla sĕ îndemne pe principele Carol a coopera cu armatele otomane; în fine puterile garante, în frunte cu Austro-Ungaria, recomandau guvernului român neutralitatea, fără ca însĕ sĕ-i promită nicĭ un fel de razim şi scut.

Din acéstă stare de tot strîmtorată şi primejdiósă România a scăpat şi a eşit învingĕtóre prin înţelepciunea, energia şi curagiul Domnitorului şi a fiilor sĕi.

Când se discuta, la mieḑul nopţiĭ, în Senatul român convenţiunea cu Rusia (17 Aprilie v. 1877) neuitatul ministru de esterne Cogălniceanu ḑicea:

„E mare cestiune la ordinea ḑilei, e cestiunea patriei nóstre şi a drepturilor ce i-au lăsat străbunii noştri, (Aplause), în acéstă adunare, în inima ţĕrii, trebue sĕ ne reamintim epoca de durere, în care plăteam pentru alţii cu sângele nostru. Acest pĕmênt, ca din blăstĕm, a fost în tot-déuna călcat de copita calului cutropitor, fie-care pagină a istoriei e pătată cu sângele invasiunilor, sânge vĕrsat din biata Românià... Tot însĕ avem o patriă — şi acésta o datorim înţelepciunei neciopliţe a străbunilor noştri, (Aplause).... Povăţuindu-ne de actele străbunilor noştri, chiar cu convenţiunea de faţă suntem şi rĕmânem Românĭ....“

De douĕ-ḑecĭ de anĭ bărbaţii de stat românĭ ceruseră dela puterĭ garantarea neutralităţii ţĕrii. Un an de ḑile înainte de încheierea convenţiunei cu Rusia, guvernul român a stăruit în deosebĭ pentru neutralitate, séu ca puterile sĕ indice principatelor cel puţin linia de conducere garantată de ele.

Tóte înzadar! Ba diplomaţii Austro-Ungariei şi Angliei se întrepuseră la guvernul român chiar în favórea Turciei, care ceruse dela România sĕ-i lase Calafatul pe mâna ei, sĕ facă din el cap de pod, spre a-şĭ apĕra contra Ruşilor cetatea Vidinul.

Intr'aceea evenimentele grăbiră şi orĭ cât s'a ferit armata română de-a ocoli oştirile beligerante, ca aşa sĕ ferescă ţéra de-a deveni teatru de rĕsboiŭ, ciocnirea cu Turcii nu s'a putut încunjura şi tunurile române dela Calafat au ripostat cu tărie tunurilor turcescĭ din Vidin, carĭ deschiseră focul inimiciţiilor.

Atuncĭ adunarea naţională română, în 29 Aprilie v., a declarat rupte vechile legăturĭ cu Turcia, recunoscând starea de rĕsboiŭ cu ea, ér în 9 Maiŭ v. Camera şi Senatul român *a proclamat independenţa României*, făcênd tot-odată apel la simţul de dreptate al puterilor garante. Ca dovadă a neatêrnării parlamentul a votat înfiinţarea ordinului *„Stéua României“*.

In ultimul pătrar de secol România şi-a luat un loc de onóre în concertul statelor europene. Lucéscă-i în vecĭ stéua, ce la 1877 a condus'o la independenţă şi la victoriă!

Serbările din Bucurescĭ.

10 Maiŭ şi aniversarea a 25-a a proclamării Independenţei României.

(Corespondenţa „Gazetei Transilvaniei“.)

Bucurescĭ, 10 Maiŭ v.

Astăḑĭ s'au împlinit douĕ-ḑecĭ şi cincĭ de anĭ dela proclamarea independenţei, şi ḑiua acésta a fost sĕrbătorită aḑĭ (10 Maiŭ) în capitala României cu o deosebită solemnitate. Fie-care suflet românesc are dreptul sĕ fie mândru comparând ce eram atuncĭ cu ce suntem astăḑĭ; atuncĭ o ţéră vasală şi fără permisiunea de a voi, de a cugeta, de a duce la îndeplinire independent un plan, o ideie, ca stat de sine stătător..., acum liberĭ, rĕspunḑĕtorĭ de propriile nóstre fapte, neimpiedecaţĭ de nimenĭ de a ne croi sórtea, stăpânĭ pe capul nostru, pe dorul de a progresa şi a ne întări ca naţiune.... Amintirea acelei ḑile de acum douĕ-ḑecĭ şi cincĭ de anĭ trebue sĕ ne fie sfântă tuturor şi s'o preamărim cu sufletele curate, căcĭ ea ne dovedesce, că ne avem şi noi partea pe pĕmêntul acesta, că suntem ursiţi sĕ trăim, sĕ luptăm şi s'ajungem. Acea ḑi trebue sĕ fie pentru Românĭ isvorul de credinţă, de putere si de sperauţă. Pentru noi atuncĭ a rĕsărit un sóre sfânt pentru viéţa nóstră viitóre; sĕ-l îngrijim déră şi cu sufletele devotate, urmând esemplul bĕtrânilor, sĕ abatem norii, carĭ ar veni sĕ'l întunece.

Amintirea acelei ḑile atât de însemnate pentru ţéra românéscă, în anul acesta a luat un aspect mai sĕrbătoresc ca nicĭ-odată. Lumea de prin colţurile cele mai depărtate ale ţĕrii a năvălit plină de entusiasm sĕ-şĭ dea partea ei de însufleţire pentru reuşita serbării, sĕ admire de aprópe pe marele Domnitor, pe omul care va rĕmânê un gigant în istoria acestei ţĕrĭ, pe Regele Carol.

Etă vorbele lui dela 1877, când cu deschiderea Corpurilor Legiuitóre:

„Cât pentru Mine, fiţĭ sigurĭ, că 'Mĭ voi face datoria. Din ḑiua de când am pus piciorul pe acest pĕmênt, am devenit Român. Din ḑiua de când m'am suit pe acest tron, ilustrat prin atâţia marĭ şi gloriosĭ Domnĭ, cugetările lor au devenit marea gândire a domniei mele: înălţarea României, împlinirea misiunei sale la gurile Dunării şi mai pre sus de tóte menţinerea drepturilor ei ab antiquo, apĕrarea integrităţii hotarelor ei. Şi întru îndeplinirea acestei sfinte datorii, fie bine încredinţată ţéra Mea, că în capul junei şi bravei armate, voiŭ sci a plăti cu persóna Mea.“

Din aceste cuvinte sfinte prin seriositatea lor se póte vedé sufletul celui pe care Dumneḑeu ni-l'a dat de conducĕtor şi încrederea cea mare ce şĭ-a pus'o el în în poporul român.

Sĕ vorbim pe rênd despre diferitele momente ale serbării:

Serbarea militară dela Ateneu.

Miercurĭ la órele $2^1/_2$ p. m. a avut loc la Ateneul din Bucurescĭ o serbare intimă militară. Cu ocasia acésta s'a oferit Regelui Carol *marele album al armatei române* făcut de d-l Al. Antoniu. La întrarea Suveranilor în sala Ateneului, toţĭ cei de faţă se sculară în picióre, ér musicele militare intonară imnul regal, după care Regele, Regina şi principii îşĭ ocupară locurile. Imediat d-l prim-ministru *Sturdza* şi ministru de rĕsboiŭ, se urcă pe scenă şi după-ce făcu istoricul ţĕrii şi al dinastiei dela 1866 până astăḑĭ, adresă Regelui frumóse cuvinte de salutare.

— Cu toţii salutăm în Majestatea Vóstră, ḑise d-l Sturdza, pe salvatorul patriei, pe fundatorul statului independent al României, pe marele căpitan al armatei române într'un rĕsboiŭ, care a încins cu laurĭ neperitorĭ armata nóstră şi aceea a uneia din cele mai puternice împĕrăţiĭ din lume. Poporul român vĕ salută cu afecţiune, respect şi admiraţie, căcĭ sub direcţia Vóstră Românii au isbutit prin propria lor muncă a'şĭ crea o situaţie importantă şi respectată în lume. Laurii culeşĭ pe câmpul rĕsboiului dovedesc bravura soldaţilor, bravura cunoscută şi sĕrbătorită de împĕratul Alexandru II, care a fost în persónă pe câmpul de bătaie, în momentul combaterei şi al victoriei.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“.

Preumblări în Bucurescĭ.

XXX.

Iubite amice!

Florar e una din cele mai frumóse lunĭ ale anului şi pentru poporul român are o însemnătate capitală istorică.

Mi-e drag sĕ mĕ scol des de diminéţă spre a eşi la câmp, care fiind înverḑit, îmĭ reamintesce timpul, când eram student, învĕţând lecţiunile, preumblându-mĕ pe cărările dintre holde şi liveḑĭ.

La noi afară din oraş se întinde între Bucurescĭ şi comuna rurală Bănésa o câmpie, pe care în timpul ocupaţiunei muscălescĭ, generalul rus Kisseleff a plantat'o cu arborĭ între care esenţa principală o formézá teii. Printre arborĭ sunt straturĭ cu florĭ de primăvară, de vară şi de tómnă.

Promenada acésta, pe care bucurescenii o numesc franţuzesce *şosea* = drum, séu cale, e cea mai plăcută regiune pentru preumblărĭ în Bucurescĭ. Pe ambele părţĭ ale ei, în drépta şi în stânga, sunt situate la micĭ depărtărĭ locuinţe de vară boerescĭ, séu a vre-unui burtă verde burghez plutocrat cosmopolit.

Mai în fundăturĭ prin stufişurĭ sunt aşa numitele *lăptării*, séu mai bine ḑis localurĭ pentru petrecerĭ nocturne, în care teciorii de banĭ gata tócă averea părintéscă cu femeile perdute.

Florile de primăvară: zambilele, mărgăritarele şi liliacul parfumézá aerul cu odorul lor mai plăcut de cât mirosul apei de Colonia, pusă în comerciŭ pentru ca cocónele şi coconiţele sĕ aibă cu ce-şĭ stropi batistele.

Din vêrful câte unui teiŭ, cucul cu penele sale surĭ, ce cântă vara prin pădurĭ, proorocesce anii vieţii muritorilor. Privighetórea din mijlocul arinilor esecută câte-un concert, care în variaţiunea melodiei şi în întorsătura trilurilor póte concura cu cea mai vestită prima-donnă din lume.

In acéstă regiune, în care provedinţa prin neîntrecuta sa artă desfătéză şi înalţă sufletele omenescĭ, adese mĕ aşez pe câte o bancă adêncit în cetire, séu gândire. Liniştea sufletéscă numai atuncĭ mi-se turbură, décă se aprópie de mine câte un pretins cunoscut din nĕmul flecarilor la vorbă, care din depărtare îşĭ întinde mâna şi mĕ întrébă:

— „Ce mai e nou?“

Acéstă întrebare tipică e usitată numai de nisce vorbăreţĭ puţin instruiţĭ şi mai puţin cugetătorĭ, ca sĕ se afle şi ei în vorbă la întâlnirea lor cu câte un cunoscut.

Abia s'a depărtat unul, şi altul vine, care te întrébă şi mai cu mare aroganţă:

— „Tot acolo eştĭ?“

Rĕspunḑĕnd afirmativ, întrebătorul îşĭ mai moderéză vocea şi urméză:

„Apropo amice! Aveam la d-vóstră o *chestie*. N'ai puté interveni pentru o soluţiune favorabilă? M'ai îndatora fórte mult. Mulţumindu-ţĭ anticipativ, Adio şi la revedere“.

Cuvintele *apropo*, *chestie* şi *adio* jócă un mare rol în graiul bucurescenilor.

Rar de tot vei întâlni un bucurescean, cu care sĕ te poţĭ întreţinĕ câte-va momente asupra literaturei şi artelor frumóse la Românĭ.

Sunt destui ḑiariştĭ tinerĭ, carĭ au prea puţine cunoscinţe despre scrierile clasice ale predecesorilor lor. Boliac, Odobescu şi alţii sunt daţĭ uitării şi chiar importantul studiu al lui George Missail, relativ la modul cum ar trebui redactată ḑiaristica naţională, intitulat „Ḑiaristica clasică la Românĭ“, publicat în „Revista română“ din Bucurescĭ în anii 1863—1864, e cu desăvêrşire necunoscut tinerilor noştri gazetarĭ de profesiune.

Nu pot trece cu vederea, ca sĕ nu amintesc că tot acest bun Român George Missail, — care împreună cu alţĭ bărbaţĭ de inimă: Papiu Ilarian, Al. Lupaşcu, generalul Adrian, V. Al. Urechiă şi alţii, au fondat la Bucurescĭ „Societatea Transilvania“, a fost acel naţionalist, care a contribuit cu 30—40 de anĭ a pus la disposiţiunea regretatului nostru compatriot,

D-l Sturdza arată apoi, că situația pe care o ocupă țéra românéscă după încheerea păcii, e pusă în evidență prin visita pe care a făcut'o împĕratul și regele Francisc Iosif la Bucurescĭ și primirea ce i-s'a făcut regelui în capitala Rusiei de cĕtră împĕratul Nicolae II.

In calitate de ministru de rĕsboiŭ d-l Sturdza oferă Regelui albunul.

Regele respunse prin următórea cuvêntare:

„Mulțumesc din suflet pentru cu„vêntarea patriotică, care a încăldit ini„mele nóstre. Sunt adênc mișcat că armata „a ales a 25-a aniversare a rĕsboiului, „spre a'Mĭ arăta din nou, prin un semn „vĕdit, dragostea și credința sa. Primesc „aceste frumóse daruri cu atât mai mare „bucurie, cu cât ele 'Mĭ vor aminti tim„purile fericite, carĭ am petrecut împreună „și faptele gloriόse sĕvârșite de armată „sub ochii mei.

„Biruințele sale au întemeiat renu„mele Țĕrei și ridicat Regatul. Trei gene„rațiunĭ sunt representate pe acest tablou. „Sĕ dea cerul ca urmașii Mei sĕ păstreze „și sĕ măréscă încă moștenirea Mea și „ca generațiunile viitóre sĕ fie vrednice „de strămoșii lor.

„Incă odată mulțumesc călduros „pentru dovedile de afecțiune și devota„ment ale armatei.

„Puteți fi bine încredințațĭ că, la „privirea acestei colecțiunĭ de portrete „adunate în acest album, gândurile Mele „vor fi atrase cu cea mai viuă simpatie „asupra marei familii militare, în fruntea „căreia sunt mândru a Mĕ găsi".

Cuvintele Regelui au provocat un entusiasm fără margini; ofițerii din sală au strigat de mai multe orĭ: ura! Majestățile și Altețele Lor, înconjurate de ofițerĭ, examinară cu deamăruntul frumosul album, representând corpurile de ofițerĭ și trupe din tótă armata, precum și marele tablou alegoric, darurĭ de amintire ale armatei. Tabloul represintă pe M. S. Regele, A. S. R. Principele Ferdinand și Principele Carol; acest tablou este lucrat de pictorul Adjuchievicĭ.

Serbarea s'a terminat la órele 4½ în mijlocul freneticelor ovațiĭ ale ofițerilor.

Serbarea de 10 Maiŭ.

Astădĭ, 10 Maiŭ, diua de serbare și de paradă, de diminéță încă cerul era inorat și în curênd începù o plóie mĕruntă. Ivirea dilei a fost salutată cu bubuiturile de tunurĭ dela Arsenal. Lumea încet, încet a început sĕ invadeze calea Victoriei și mai cu sémă prin fața palatului regal era aprópe întreruptă circulația trăsurilor. Pe la 9 óre, cu tóte că începù sĕ plouă, lumea năvălia ca dintr'un isvor nesecat. Pe la dece, mulțimea se 'ngrămădise în str. Primă-verii unde se făcea schimbarea drapelelor, înlocuirea drapelelor vechĭ cu cele nouĕ.

A plouat aprópe tótă diua și întréga defilare s'a făcut pe plóie în capul căii Victoriei dinspre șosea. M. Sa Regele, precum și Principele moștenitor, timp de-aprópe trei óre cât a ținut defilarea a stat în bătaia apei, ér prin pavilióne nu se mai zăreau decât umbrelele deschise ale spectatorilor.

Séra s'a ridicat vremea și provincialii desperațĭ au putut sĕ se bucure câte-va ceasurĭ, plimbându-se liniștițĭ pe calea Victoriel luminată de mii de lampióne de diferite culorĭ și de arcurile aprinse.

Cu tótă plóia defilarea și decursul întregei festivitățĭ au fost impuitóre și vor rĕmâné adênc întipărite în memoria celor ce au luat parte.

(Scirile mai nouĕ pe pag. IV-a .

Revista politică.

Sĕptĕmâna acésta *delegațiunea ungară* a ținut mai multe ședințe, desbătênd diferite budgete. In ședința dela 22 Maiŭ s'a pus la ordinea dilei raportul subcomisiunei de esterne, făcut de referentul Max *Falk.* Raportul face amintire și de *România.* Dice, că subcomisiunea a luat cu sinceră satisfacție spre scire declarațiunile călduróse, ce le a făcut ministrul de esterne Goluchowski cu privire la România. Ministrul a esprimat cuvinte de recunoscință față de Domnitorul României, precum și față de bărbații de stat românĭ, carĭ mai bine de un pătrar de veac au lucrat atât de mult pentru consolidarea interióră a tinĕrului regat.

Apoi adauge:

„Subcomisiunea de esterne doresce a da de astă-dată espresiune așteptărei, ca acești bărbați nu numai, că vor sta și pe viitor departe de orĭ-ce *aventurĭ,* ci cu tóte mijlócele legale *vor împiedeca aventurĭ pregătite pe teritorul regatului român* de factorĭ, carĭ stau în afară de cercurile guvernului, *aventurĭ,* carĭ din cas în cas *neliniștesc pe vecini,* deși față de aceștia ele nu vor puté forma nicĭ-odată un serios pericol".

Evident, că jupânul Max Falk, — care mai deunădĭ luase în apĕrare *aventurile* adevĕrate ale coreligionarilor sĕi jidovĭ din România și cerea intervenirea guvernului de esterne în favorul jidovilor din România — a vrut prin cuvintele de mai sus sĕ dică *ceva,* orĭ chiar sĕ denunțe. Acésta parte din raportul sĕu este atât de nefericit alcătuită, încât delegatul *Rákovszky* nu s'a putut reține de a nu-l dăscăli, cam domol ce-i drept, pe hahamul Falk. Rákovszky a spus, că tonul în care vorbesce Falk despre România *nu se póte întrebuința față c'un stat suveran deplin egal în rang.* „Raportul dă espresie speranței, că bărbații de stat ai României se vor face vrednicĭ și în viitor de lauda de care i-a împărtășit ministrul nostru de esterne". Rakovszky crede, că „și pe noi ne-ar supĕra mult, décă despre bărbații noștri de stat s'ar vorbi ast-fel". Propune dér, ca partea acésta din raport sĕ se modifice.

*

Mare și multă gălăgie s'a făcut în gazetele ungurescĭ cu raporturile încordate dintre guvernele din Budapesta și Viena în *afacerea pactului economic austro-ungar.* Se vorbia chiar despre o rupere definitivă a tratărilor între Koerber și Szell și despre o seriósă crisă ministerială în Austria, ca urmare a neînțelegerilor. Acum însĕ érășĭ încep sĕ se nutréscă cu speranța, că în cele din urmă va succede o înțelegere. Ministrul-președinte austriac Koerber a fost dilele trecute la Budapesta unde a avut o conferență cu Szell asupra întregului complex al pactului. Tratările se vor continua sĕptĕmâna viitóre.

*

Unul dintre evenimentele sĕptĕmânei este *visita președintelui republicei francese în Rusia.* Președintele *Loubet* a sosit în 20 Maiŭ la Cronstadt, unde s'a întêlnit cu Țarul Nicolae, ér de aicĭ au plecat împreună la Țarskoe-Selo. In palatul imperial de aicĭ s'a dat un mare prând. La 21 Maiŭ s'a dat o mare revistă militară, la care au participat 56 batalióne infanterie, 36 escadrone cavalerie, 12 sotnii de Cazacĭ și 266 tunurĭ. După revistă s'a dat un dejun. Țarul a ținut un toast bênd pentru brava armată francesă. El a dis, că chemarea celor douĕ armate aliate (ruséscă și francesă) nu are scopurĭ agresive, ci întărirea și susținerea păcii universale. — Președintele *Louqet* rĕspundênd a accentuat de asemenea, că alianța și confraternitatea de arme ruso-francesă nu însémnă pentru nimenĭ vr'o amenințare. El a bĕŭt pentru armata rusésca.

*

Cercurile politice din Londra sunt de câte-va dile estrem de agitate. Ele așteptă în tot momentul scirĭ despre *tratările de pace între Englesĭ și Burĭ.* Cele mai multe gazete englesescĭ scriu forte optimistic, altele însĕ spun, că tratările asupra păcii nu se vor termina curênd. O telegramă din *Rotterdam* spune, că în prima di a tratărilor de pace Burii ar fi respins simplu condițiile englese, când însĕ au sosit din Londra scirĭ despre concesiunĭ marĭ, conducĕtorii burĭ au ținut de datoria lor morală de a continua tratările cu Kitchener și Milner în Pretoria. Dilele viitóre vor sosi scirĭ însemnate în privința acésta.

SCIRILE DILEI.

— 11 (24) Maiŭ.

Articolul d-lui Ales. Mocsonyi, intitulat *„Curentul nou"*, ce l'am publicat la timpul sĕu și despre care am vorbit și în numĕrul trecut de Duminecă, îl vedem reprodus în întregime la loc de frunte în diarul german din Timișóra *„Deutsches Tagblatt für Ungarn"*. Acésta dovedesce deosebitul interes, cu care urmăresc cercurile germane din Bănat importantele espunerĭ ale d-lui Mocsonyi asupra situațiunei politice. Cu acésta ocasiune va fi interesant a-se sci, că foile ungurescĭ, pe cât ne este nouĕ cunoscut, s'au ferit de astădată de a face amintire despre enunciațiunile d-lui Al. Mocsonyi. Singur numai „Egyetértés" a luat notiță despre apariținnea articolului din cestiune, arătând în câte-va rêndurĭ, că nu este încântat de el. Și așa și e. Tăcerea foilor șoviniste e destul de elocuentă.

La mormêntul lui Ioan Brătianu. Ca în toțĭ anii, așa și în anul acesta s'a făcut la aniversarea morții lui *Ioan C. Brătianu,* în Dumineca trecută, un pelerinagiu la mormêntul seu dela Florica. De astă-dată publicul a fost mai numeros ca altă-dată. Metropolitul Moldovei și Sucevei, cu asistență strălucită, a sĕvêrșit serviciul funebral, după care d-l D. Sturdza a rostit un discurs, apoi s'au pus pe mormênt o mulțime de cununĭ, dintre carĭ cea dintâiŭ din partea Regelui.

† Dr. Ioan Țurcan. Lunĭ, în 19 n. l. c. séra a încetat din viéță veteranul representant al clerului român bucovinén, *Dr. Ioan Țurcan,* una din cele mai marcante și populare figurĭ din Bucovina. A ajuns vêrsta respectabilă de 85 anĭ. Și acum, la trecerea către cele eterne, nimenĭ nu se va găsi, cine sĕ nu cugete cu dragoste la defunctul, care până în adêncile-i bĕtrânețe șĭ-a păstrat vioiciunea și firea atât de prietinósă. Bóla reumatismului, de care a suferit prin cei doi anĭ din urmă, complicându-se cu o aprindere de plămânĭ, a pus capĕt vieții lui interesante și pline de peripeții. Figură marcantă, a petrecut tóte clipele de favor și defavorĭ, carĭ apar aruncate de valurile ba liniștite, ba agitate ale politicei. Membru în dieta bucovinénă a fost dela anul 1878 până în present, ér în parlamentul vienes aprópe un deceniu. In parlament se întrepunea mereu pentru constituirea definitivă

I. A. Ciurea, peste 600 de galbenĭ, fără nicĭ o dobândă, cu care a cumpĕrat o farmacie, din care în cursul anilor au eșit numĕroșĭ farmaciștĭ românĭ.

In apropiere de Bănésa se deschide în stânga dela șosea un parc, în mijlocul căruia e un castel construit în forma castelelor feudale din Ardeal. In acest castel e școla superióră de agricultură dela Ferestrău.

Parcul e sădit cu arborĭ și tufarĭ, printre carĭ sunt aședate lăvițĭ ferite de arșița sórelui spre a se odihni pe ele viitorii plugarĭ obosițĭ de „Algebra superióră" și de „Calculul infinitesimal și diferențial".

Legumele: mazerea, lintea și fasolea, precum și pomii roditorĭ sunt espulsațĭ de pe teritorul școlei, de agricultură dela Ferestrău. Se zăresce însĕ icĭ și colea câte o plantă esotică: cafea, bumbac și altele, cultivate neapărat în scopul de a servi viitorilor plugarĭ dela polele Carpaților ca model la studiarea plantațiunilor din Martinica, Rio și Cuba.

Invĕțații profesorĭ, carĭ și-au făcut studiile agricole la Nancy în Franța și la Hohenheim în Germania, afirmă, că terenul școlei fiind prea năsipos și ardurui, n'ar fi prielnic pomilor roditorĭ și legumelor indigene.

Bulgarii însĕ desmint acéstă afirmațiune prin faptul, că chiar în vecinătatea școlei au numĕróse grădinĭ cultivate cu legume, din vêndarea cărora realiséză câștigurĭ considerabile.

Tot în vecinătatea școlei mai era și grădina regretatului profesor, Eremia Circă din Săcele de origine, care în timpul când trăia, era îndesată cu pomĭ roditorĭ altoițĭ: cireșĭ, vișinĭ, caisĭ, merĭ, perĭ nucĭ etc. Recolta pómelor aducea proprietarului un frumos venit anual.

Firesce, proprietarul se ocupa iérna-vara cu cultivarea grădinei sale, pe când plugarii dela Ferestrău, în luna lui Aprilie terminând cursurile, plécă în luna lui Florar cu profesorii lor în escursiunĭ scienţifice la fabrica de postav din Azuga.

După terminarea escursiunilor se duc în vacanță și profesorii o tulesc la băi, spre a se recrea, fiind obosițĭ de munca grea a plugăriei. Tómna se adună din nou la castel, pardon, era sĕ dic la școla de agricultură dela Ferestrĕu, spre a-se nutri bine peste iérnă, diminéța cu cafea cu lapte, la amiedĭ trei felurĭ de mâncărĭ și séra douĕ felurĭ de bucate. Numai acestui traiŭ comod și luxuos se pot atribui resultatele negative, pe carĭ le-a dat școla până astădĭ pe terenul practic al agriculturei și horticulturei în țéra românéscă. Trecênd acum la *Florar,* constat, că în acéstă lună s'au sĕvêrșit tóte actele marĭ istorice ale poporului român.

La 3 (15) Maiŭ 1848 Ardelenii, în marea întrunire de pe Câmpul Libertății dela Blașiŭ, și-au manifestat în mod solemn voința de a trăi o viéță națională egal îndreptățită cu a celorlalte națiunĭ conlocuitóre în monarchia Habsburgilor.

La 10 Maiŭ 1866, capitala Românilor dela Marea-négră și Carpațĭ plină de însuflețire, primea pe principele Carol, care venea ca domn al României.

Despre acéstă venire principele ne spune:

„La 10 Maiŭ 1866 intram în Bucu„rescĭ, chiemat de voința unanimă a unui „popor care, cu aclamărĭ de bucurie, re„mitea în mânile Mele speranțele și vi„torul seu, căruia Eu îi aduceam o ini„mă curată și plină de credință, o vo„ință fermă și hotărîtă de a-mĭ consa„cra viéța fericirii și prosperității lui.[1])

La 10 Maiŭ 1877 corpurile legiuitóre proclamau independența României consfințită cu sângele ostașilor românĭ conduşĭ la biruință de marele domn Carol în gloriosul rĕsboiŭ al independenței

Despre acest eveniment, Domnul ne vorbesce:

„La 10 Maiŭ 1877, un puternic și „bărbătesc frémăt făcu sĕ tresară pe toți

[1]) Trei-decĭ de anĭ de domnie ai Regelui Carol I. Edițiunea Academiei române Bucurescĭ 1897.

a congresului bisericesc, ér mai ales pentru crearea unei şcóle de fetiţe române gr.-or. Ultima pretensiune a ridicat-o şi în dietă, unde de altfel a avut adese prilej a respinge atacurile neîntemeiate ale Rutenilor tineri contra bisericei române — şi în ajunul morţii şi-a vědut dorinţa, pentru care atât s'a luptat, deja în ultimul stadiu de realisare. Tot rěposatul a luat iniţiativa pentru crearea tribunalului din Suceva prin o propunere în dieta din 1878, când a cerut şi înmulţirea judecătoriilor şi crearea unei curţi de apel în Cernăuţ. A luat cu autoritatea sa distinsă parte şi la tóte mişcările politice ale Românilor bucovineni, precum în decursul alegerilor dietale din 1882, séu în calitatea de convocator la adunarea memorabilă a clerului de acum doi ani.

Veteranul representant al clerului român bucovinén a ajuns trépta ierarchică de archipresviter-mitrofor, fiind consilier consistorial, întrat în pensie la propria cerere la 1 Decemvrie 1897. S'a născut la 19 Aprilie 1818; părintele i-a fost parochul din Crişceatec, George Ţurcan, descedent dintr'o veche familie română basarabiană. Defunctul a fost decorat de Maj. Sa împěratul cu medalia de aur pentru serviciŭ credincios 40 ani.

Serbarea aniversării ḑilei de 3/15 Maiŭ la Viena. In preséra ḑilei de 3/16 Maiŭ s'a întrunit la îndemnul societăţii acad. *„Romania Jună“*, colonia română din Viena într'un restaurant spre a serba împreună memorabila ḑi. După cuvêntul de deschidere şi bineventare rostit de d-l cand. fil. Orest *Procopovici*, întonă corul imnul naţional „Deşteptăte Române“! Luând apoi cuvêntul d-l cand for. Alexandru *Sbiera*, ţinù discursul commemorativ. După o întroducere trecù d-lui la adevĕrata temă, la entusiasmul serios al luptătorilor dela 48 şi apoi la situaţia nóstră actuală şi în conformitate cu spiritul românesc al redeşteptării nóstre, finind cu un apel cătră tinerime, ca sĕ propage cultul în amintirea luptătorilor naţionali în păturele cele mai îndepărtate ale némului nostru şi ca semn de recunoscinţă şi admiraţiune cătră apostolii redeşteptării nóstre sĕ ḑicem: décă voi martirĭ ai anului 48 n'aţi putut termina opera de desrobire, dormiţi în pace odihna de vecĭ, éră noi, urmaşii voştrii împletind, din mormintele Vóstre într'un mănunchiŭ entusiasmul, energia şi abnegaţiunea Vóstră, acéstă operă vom duce-o la isbândă. După discursul acesta cu atenţie ascultat şi viu aplaudat, a urmat un concert, care a delectat mult publicul în modul cel mai plăcut. Era conservatorista nóstră D-şóra Hedwig Bucher pe clavir şi tînĕrul Aureliŭ Nemeş de Alamor deja, acu ca elev, artist pe vióră. Conform programului fixat s'a făcut a doua ḑi în ḑiua de 3/16 Maiŭ o escursiune în apropierea Vienei, la Hütteldorf. In decursul petrecerei animate, care durà până spre mieḑ de nópte, ţinù d-l Orest Procopovicĭ o cuvêntare frumósă, vorbind despre însemnătatea ḑilei, formulând apoi telegramele indatinate la foile transilvănene conducĕtóre. Era duios momentul când vedeai mâna cea de ómeni, cum îşi serbézā ei, departe de lĕgănul lor, ḑilele marcante din istoria naţională. Animaţia se estindea şi peste decursul reîntórcerei în oraş ca apoi sĕ se împrăscie în vastul centru al imperiului. („Deşteptarea“).

Aniversarea luptei dela Aspern a serbat'o regimentul 51 din Clusiŭ în ḑiua de 22 Maiŭ. După liturghie regimentul fù adunat în casarmă, unde generalul de divisie *Mörk* de Mörkenstein şi colonelul *Perathoner* au ţinut cuvêntări, ér maiorul *Blasiu* a tâlmăcit aceste cuvêntări pe românesce.

Mare serbare de binefacere. In 18 Maiŭ va avé loc, sub înaltul patronaj al A. S. R. Principesei Maria a României, o mare serbare de binefacere, dată în parcul palatului dela Cotroceni şi în folosul societăţilor *Obolul* şi *Materna*. In parc vor fi aranjate diferite cafenele şi berării, concerte şi bufete, restaurant, pavilion scientific, bar american, căişori, carusel etc. Mai mu'te musici militare şi bande de lăutari, vor distra rênd pe rênd publicul. Va fi un bal câmpenesc, artificii şi serbări de nópte. Serbarea va începe la órele 3 p. m.; programul ei va fi distribuit la întrare. Tramcare speciale vor face serviciul dela halta tramvaiului electric până la parc. Intrarea 3 lei de persónă. In parc nu se va face nicĭ o altă vêndare, în afară de bazarul A. S. R. Principesa Maria.

Numai slovăcesce. „M. Szó“ este fórte năcăjit pe „agitatorii“ slovacĭ din Lipto-St.-Miclăuş, carĭ au făcut propunerea în congregaţiunea, ce se va ţine la 26 Maiŭ, ca în congregaţiune sĕ nu se vorbéscă decât în limba slovacă. „M. Szó“ îi declară pe slovacĭ „nebunĭ“, pentru-că într'un comitat locuit numai de Slovacĭ îşi cer dreptul limbei lor.

Patru condamnări la mórte. Se scrie din Biserica Albă: La 15 Noemvrie a. tr. în comuna Şocsiţa a fost omorît comerciantul Costa Gergicĭ şi soţia lui. Ucigaşii au furat douĕ ciasornice de aur cu lanţurĭ, obligaţiunĭ, poliţe (cambii), şi banĭ în numerar. Au fost bănuiţi de crimă şi arestaţi Mihail Ignia, Bartolomeiu Panţa, Mihail Adega şi Ilia Constantin, ér ca complicĭ şi gazde de hoţi: fostul primar Todor Ţaran şi fostul servitor al lui Gergicĭ, Mihail Marguş. Curtea cu juraţi din Biserica Albă a judecat acest proces în ḑilele dela 15—20 Maiu. Acusaţii au tăgăduit. S'au ascultat 120 martorĭ, carĭ au adus dovedi aşa de sdrobitóre, încât juraţii i-au găsit vinovaţĭ pe cei patru de omor, ér pe cei doi de complicitate. La 2 óre după meḑul nopţii s'a publicat sentinţa, prin care Ignia, Panţa, Adega şi Constantin fură condamnaţĭ la mórte prin spânḑurătóre, Ţaran la 12 anĭ şi Marguş la 10 anĭ temniţă. Condamnaţii au apelat.

Nou medic primar la spitalul din Braşov. In locul medicului primar al spitalului din Braşov, Dr. Schwarz, care a pensionat, vice-şpanul comitatului, Dr. Frideric Jekel a numit pe d-l Dr. Walter *Krausz*, fost medic primar al casei diaconiselor din Viena. Dr. Krausz este cunoscut ca bun chirurg şi gynecolog.

Principele Ferdinand al Bulgariei va sosi peste câte-va ḑile la Petersburg spre a presenta Ţarului o copie a statuei Ţarului Alexandru II şi a ruga pe împěratul Nicolae sĕ vie în Bulgaria, spre a asista la inaugurarea monumentului „Ţarului liberator.“

Catastrofe în Martinica. Marţi diminéţa un colosal nor de cenuşă s'a abătut cu repeḑiciune asupra oraşului *Fort-de-France* (insula Martinica). Refluxul a distrus o parte din localitatea *Carbet* situată lângă distrusul oraş St. Pierre. Panica era teribilă. Populaţiunea fugea. Au fost şi cutremure însoţite de trăsnete. Vapórele din port au fugit. Marea fierbea şi vulcanul era în teribilă erupţiune.

Omorurĭ în Rusia. Şeful departamentului poliţiei din Varşovia Czernoy, a fost ucis cu glónţe de revolver. Ucigaşii neputênd fi prinşi, au fugit.

Mirésă omorîtă. In comuna Lăpuşnic din comitatul Caraş-Severin s'a întêmplat Dumineca trecută o tragedie înfiorătóre. Fata Ana Moisescu, în etate de 17 anĭ, care era cunoscută în tot ţinutul ca frumuseţă rară şi fată cuminte, era sĕ se cunune în acea ḑi cu un tînĕr bogat din părţile acelea. Fata a fost înainte de amiaḑi fericită şi veselă. De-odată însĕ étă că vine la casa fetei un peţitor de mai nainte al ei, cu numele Ion Jerbescu şi scoţênd un cuţit ascuţit se repede la fată cu cuvintele: „Dragă Ană, décă n'ai vrut sĕ fi a mea, sĕ nu fi nicĭ a altuia“. Nemernicul fără de lege i-a împlântat cuţitul în inimă. La înmormêntarea fetei s'au întêmplat nisce scene duióse. Mirele s'a purtat ca un smintit şi numai gendarmii l'au împedecat, de nu s'a omorît şi el. Ochii gendarmilor erau plinĭ de lacrĕmĭ. Mişelul de ucigaş a fost arestat şi dus la la temniţa din Lugoş.

Corespondenţa cu oficiile consulare. Camera de comerciu şi industrie din Braşov aduce la cunoscinţa celor interesaţĭ un ordin al ministrului de comerciu, conform căruia la adresele trimise consulatelor austro-ungare din străinătate totdéuna sunt a-se anexa şi mărcile postale necesare pentru francarea rĕspunsului.

Mórtea unui popă filo-maghiar. Diarul „M. Szó“ scrie următórele: Papp Zakariás preot gr. or. din Dioseg (Bihor), care până la mórte a fost credincios patriei sale maghiare, a murit ḑilele acestea. La 1848 „insurgenţii“ românĭ au vrut sĕ-l spânḑure, pentru-că a ţinut cu Ungurii şi tocmai când era sĕ-l tragă pe spânḑurătóre, l'au scăpat Calvinii din vecinĭ. Ultima sa dorinţă a fost sĕ-i ţină la mormênt o *cuvêntare ungurésca*. Dér popa gr. or. din Pelbarthida n'a îngăduit acest lucru, pentru care credincioşii aşa de mult s'au supărat (?) încât au declarat, că décă nu vor căpăta un popă filo-maghiar, îşi vor părăsi legea (!)

Revĕrsarea Tisei. Din mai multe părţĭ sosesc scirĭ despre revĕrsări de apă. Nu de mult am cetit asemenea scirĭ din Maramureş, acuma se scrie din Szentes, că: Tisa s'a revĕrsat şi a nimicit sĕmĕnăturile de pe câmpia unguréscă pe un teritoriu de ḑecĭ de Chilometri.

Adunare socialistă în cimitir. Se scrie din Devaványa, că ţĕranii socialişti de acolo au cerut de trei-orĭ îngăduinţă dela solgăbirĕu, ca sĕ ţină o adunare. Solgăbirĕul însĕ nu le-a dat îngăduinţa. Atuncĭ ţĕranii, în numĕr de o miie s'au adunat la cimitir pe la meḑul nopţii şi timp de douĕ ciasurĭ au ascultat discursurile conducĕtorilor socialiştĭ, cu tóte că ploua ca din ciubăr. Solgăbirĕul şi gendarmii numai o doua ḑi au aflat despre adunarea ţĕranilor.

Mórtea năprasnică a unei fete. La şcóla reformată din Clusiŭ a murit erĭ, în 23 Maiŭ, copila Farczadi Anna în etate de 6 anĭ, fiica adoptivă a oficiantului de postă Solymosi. Inainte de asta cu câte-va ḑile i-se scóse fetiţei şése dinţĭ, cu care ocasiune un dinte i-a lunecat pe canalul respiratoric. De-atuncĭ fetiţa era când mai bine, când mai rĕu, până ce eri după amiaḑi dintele oprindu-i rĕsuflarea, a omorît-o.

Gróznic omor. Din *Lemberg* se telegrafézā, că milionarul baron *Stanek* de acolo, a ucis cu glónţe de revolver pe nevastă-sa, pe doi fii ai sĕi şi pe fiica sa, apoi s'a sinucis. Tóte astea le făcuse din causă, că pierduse în speculaţiunĭ tot ce avea.

Producţiunea rafineriilor de petrol din România pe anul expirat 1901 a fost următórea: Benzină 25,575.025 kilograme. Petrol lampant 53,691.675 kilograme. Uleiurĭ 12.592.114 kilograme. Residiurĭ 84.424.574 kilograme. Séu un total de 176.283.388.

Asasinĭ în loc de anarchiştĭ. Lucrătorii italienĭ Antonio Sebastian şi Mario Mussino erau angajaţĭ la minele din Petrojenĭ, de unde au fost concediaţĭ. Amên-

---

„Românii dela o margine la alta; ei „se grupară în prejurul Meu, strigându-mĭ: Trage strămoşésca spadă şi re„învie ḑilele de glorie şi de fericire ale „Românilor! Fă ţéra independentă! Am „mers vesel şi plin de încredere, căcĭ „sciam, că aveam în urma Mea un în„treg popor“.

Ér *„eroilor dela Griviţa, Plevna, Rahova şi Smârdan, carĭ prin sângele lor au pus pe fruntea României coróna independenţei“*, la plecarea în rĕsboiŭ Domnul le ḑicea:

„Ostaşĭ românĭ, voi sciţĭ cât de mult „a suferit patria vóstră în timp de peste „200 de anĭ, în carĭ vi-se răpiseră mij„lócele de a mai apĕra, pe câmpurile „de bătaie, drepturile ei. Astăḑĭ aveţĭ „ocasiunea de a arăta din nou vitejia „vóstră, şi Europa întrégă stă cu ochii „ţintiţĭ spre voi. Nainte dér cu inimă „românéscă, şi lumea sĕ ne judece după „faptele nóstre. Reîncepem astăḑĭ luptele „gloriόse ale străbunilor. Armata română „va reda României rangul, ce i-se cuvine „între naţiunile europene. Faceţĭ dér sĕ „fâlfâie din nou cu glorie drapelul ro„mânesc pe câmpul de bătaie, unde stră„moşii voştrii au fost, seculĭ întregi, apĕ„rătorii legii şi ai libertăţii. Nainte dér, „ostaşĭ românĭ, nainte cu bărbăţie, şi în „curênd vĕ veţĭ întórce în familiile vós„tre, în ţéra vóstră liberă prin voi înşi„vĕ, acoperiţĭ de aplausele întregii Na„ţiunĭ“.

La 10 Maiŭ 1881, representanţii naţiunei puneau pe fruntea primului Rege român coróna regală de oţel. La măréţa serbare a încoronării primul nostru Rege, adresându-se poporului sĕu iubit, îĭ ḑicea:

„Serbarea de astăḑĭ consacră o epocă „de 15 anĭ, plină de lupte grele, de fapte „marĭ. Sub puternicul scut al constitu„ţiunii, România a crescut, s'a desvoltat „s'a întărit. Stăruinţa naţiunii, vitejia „armatei şi credinţa, care am avut'o în „bărbăţia poporului au împlinit dorin„ţele nóstre cele mai ardênde prin pro„clamarea Regatului, care este garanţia „cea mai sigură pentru viitor. Primesc „dér cu mândrie, ca simbol al indepen„denţei şi al tăriei României, acéstă co„rónă, tăiată dintr'un tun stropit cu sân„gele vitejilor noştri, sfinţită de biserică. „Ea va fi păstrată ca o comóră preţi„ósă, amintind momentele grele şi tim„purile gloriόse, ce am străbătut împre„ună; ea va arăta generaţiunilor vii„tóre voinicia Românilor din est-timpĭ „şi unirea care a domnit între Ţéră şi „Domn“.

In aceste măreţe ḑile ale lunei lui Florar, care a chiemat pe România la o nouă viéţă, tótă suflarea românéscă îmbracă haine de sĕrbătorĭ şi laudă pe Domnul-Dumneḑeul nostru, privind cu încredere la viitorul poporului român.

Numai un singur individ antidinastic şi filosemit, pe care bucurescenii îl numesc *„Adivoorul“*, trăesce cu supĕrare, jălind ştergerea de pe harta Europei a hospodariatelor moldo-valache şi implorând cu lacrimĭ de crocodil întórcerea timpului lui Hospodar Răşvan Vodă Ţiganul. Fiind sigur, că corespondenţii D-vóstră au sĕ raporteze „Gazetei Transilvaniei“ despre festivităţile de la 10 Maiŭ 1902 în Bucurescĭ, vĕ salut cordial.

Bucurescĭ, în 4 Florar 1902.

Teofil Frâncu.

De 'ntâiŭ Maiŭ...

E ḑiua 'ntâiŭ de Maiŭ... şi-i fermecată...
Ce trist mĕ simt..., şi ce mărétă-i firea;
Intre pămênt şi ceriŭ s'a 'ntins iubirea
Cu gândul bun şi inima curată...,
Ci eu stau trist.... şi-'s trist ca nicĭ-odată...

De lumea asta că's strĕin îmĭ pare
Şi părăsit, când tóte's fericite
Eu singur dapăn visele 'nvechite...
Şi 'n ochiu-mĭ stins o lacrimă rĕsare
Când prin prejur e-atâta sĕrbătóre...

Şi ce sunt eu, de nu un strop al firii,
Un frate bun cu flórea din grădină,
Cu frunzele din crâng, cu unda lină,
Cu tainicul din tainele iubirii,
Cu tot ce-ascunde dorul fericirei?...

Şi acum când tóte astea vor viéţă,
Când ochii mei vĕd numai veselie,
De ce 'mĭ jelescĭ tu inimă pustie,
De ce mi-te 'nvĕlescĭ în norĭ de céţă,
Când prin prejur e-atâta diminéţă?......

Veturio.

doi au plecat pe jos la Reşiţa, unde sperau a găsi ocupaţiune. Mergênd aşa prin munţii comitatului Hunedórei, o patrulă de gendarmĭ i-a somat sĕ se legitimeze. Ei n'aveau la sine, decât un certificat dela autoritatea minieră din Petroşenĭ. Unul mai avea şi o scrisóre venită din Italia, în care gendarmii vĕdênd cuvêntul „anarchia", au confiscat-o, ér pe cei doi lucrătorĭ i-au escortat la judecătorie. Traducêndu-se scrisórea, s'a aflat, că tatăl unuia dintre Italienĭ îl avertiséză pe fiu sĕ se ferĕscă de anarchiştĭ. Nefiind aşadér nimic suspect, judecătoria era pe aci sĕ-i libereze, când cercetând mai de-aprópe s'au găsit nisce curentărĭ de acuşĭ doi anĭ, în carĭ autorităţile slavone căutau pe doi lucrătorĭ de mine, carĭ au asasinat pe vătavul de lucrătorĭ Masinovicĭ şi pe urmă au fugit. Asasinii erau tocmai aceştĭ doi lucrătorĭ.

Concert-Liedertafel. Reuniunea germană de cântărĭ din Braşov (Männergesangverein) va da în séra de 30 Maiu un concert în sala casei de concerte cu un program variat. Intre numerile concertului vedem composiţii de Kienzl, Engelsberg, Kirchl, Lassel, Hagar, Wagner, Hasler (din secolul XVI) Gastoldi (sec. XVI), Beethoven, Zöllner şi Henberger.

Musica militară va da mâne, Duminecă séra, un mare concert la restaurantul Sorea, grădina hotelului „Pomul verde". In cas de timpe nefavorabil, în sclonul de sticla. Bucătărie bună (Ragout de racĭ).

Sĕrbarea jubileului independenţei.

Bucurescĭ, 10 Maiŭ v.

Pe tóte străḑile sunt arborate drapele tricolore. In rotonda bulevardului Colţea, la intersecţie cu strada Primăverei şi strada Romană, este ridicat un frumos pavilion, unde urméză sĕ se distribue nouĕle drapele ale celor 43 regimente, ce au luat parte la rĕsboiul pentru Independenţă. Pe cele 4 laturĭ ale părĕţilor tribunei se aflau 4 inscripţii şi anume: *Prin noi înşine*; *Nimic fără Dumneḑeu; D-ḑeu cu noi*; *Pentru Fatrie şi Rege şi nimic fără Dumneḑeu.* Inăuntrul pavilionului, pe părţile laterale, se aflau înşirate nouele drapele, carĭ urmau sĕ fie împărţite regimentelor. Trupele erau aşeḑate în jurul acestui măreţ pavilion. La intrarea principală în pavilion, de partea dréptă, toţĭ generalii comandanţĭ de corpurĭ de armată, oficerii superiorĭ din marele stat major, şi toţĭ generalii din reservă. In partea stângă se aflau sergenţii adjutanţĭ, carĭ purtau drapelele cele vechĭ. In faţa acestora erau înşiraţĭ pe două rêndurĭ toţĭ veteranii, carĭ au luat parte în rĕsboiul pentru independenţă. La órele 9 se dă semnalul sosirei Suveranilor. O mişcare de nedescris se produse prin mulţime. Din depărtare se auḑiau strigăte de „Ura"! Sĕ trăiéscă M. S. Regele! Trăiéscă Regina! Trăiéscă principii moştenitorĭ! Trăiéscă prinţul Carol!

Inaintea cortegiului regal se afla d-l Emil Petrescu, prefectul poliţiei Capitalei, în uniformă de căpitan de roşiorĭ, apoi urma un escadron de jandarmĭ călărĭ şi trăsura regală trasă de 4 superbĭ cai negri, înhămaţĭ à la Daumont, în care se aflau Regele şi Regina. Suveranul era îmbrăcat în uniformă de general de artilerie, ér M. S. Regina era îmbrăcată în costnm alb. In partea dréptă şi partea stângă a trăsurei regale se aflau d-l general Arion, d-l general Brătianu, şi toţĭ adjutanţii regalĭ călărĭ. După trăsura regală urma imediat trăsura princiară, în care se aflau Principele Ferdinand şi Principesa Maria, precum şi Principele Carol şi Principesa Elisabeta. Principele Carol, era îmbrăcat în uniforma şcólei militare. Suveranii şi Principiĭ au fost întêmpinaţĭ la scară de către I. P. S. S. Metropolitul primat, care a oferit braţul M. S. Regelui, şi de către toţĭ miniştri. La órele 10 şi 10 minute s'a început serviciul divin, care a fost oficiat de I. P. S. S. Metropolitul Primat, înconjurat de toţĭ membrii Sf. Sinod îmbrăcaţĭ în odăjdii. Mitropolitul-Primat stropesce cu apă sfinţită pe Suveranĭ, Principĭ şi persónele presinte.

După acestea se începù oficiarea sfinţirei nouĕlor drapele. In acest timp începù sĕ plouă torenţial. In mulţime se născù o învălmăşélă de nedescris. Suveranul începù apoi distribuirea nouĕlor drapele. Comandantul regimentului se presintă Suveranului, espunêndu-i pe scurt, ce parte a luat regimentul în rĕsboiul pentru independenţă. Apoi Regele dădù comandantului noul drapel, spunêndu-i: *„Iţi încredinţez, comandante, noul drapel, şi regimentul sĕ fie vrednic de el".* Cel din urmă, care a venit la rênd, a fost batalionul 2 de vênătorĭ. Maiorul presintă Suveranului drapelul ciuruit de glónţe al vitézului batalion şi care purta marea cruce a Sf. Gheorghe. O tăcere mormêntală se făcù. M. S. Regina era mişcată pănă la lacrimĭ. Iubita nóstră Suverană îşĭ aducea de sigur aminte de numĕroşii căḑuţĭ pe câmpul de bătaie şi de sutele de răniţĭ, carĭ au fost îngrijiţĭ de către M. Sa. Când Suveranul a predat noul drapel a spus: *„Comandante, scii măreţele vitejii ale acestui batalion, repurtate în rĕsboiul din 1877; iţi încredinţez acest nou drapel şi urez batalionului, ca şi pe viitor, când ţéra va fi în primejdie, se repurteze aceleaşĭ succese ca şi în trecut."* Cu aceste cuvinte Suveranul luà drapelul d'asupra căruia se afla o frumósă corónă de laurĭ şi de care atêrna o panglică, pe care stau scrise următórele cuvinte brodate de M. S. Regina: *„Rose pentru cei vii, laurĭ pentru cei morţĭ, Elisabeta".*

M. S. Regele a ţinut o strălucită cuvêntare, care a entusiasmat profund pe întreg auditorul:

Cu stégurile acestea, a ḑis Suveranul, armata română a căştigat victoria. Aceste stégurĭ au defilat înaintea armatei nóstre, pornind drumul biruinţei.

Aceste stégurĭ şĭ-au îndeplinit în totul datoria. De aceea ele vor fi depuse acum în sala Tronului, unde vor fi păstrate, pentru-ca generaţiunile viitóre sĕ ia imbold dela ele.

Juraţĭ acum voi toţĭ de aicĭ, că nicĭ plóia, nicĭ pietrele, nicĭ tunetele, nicĭ glónţele şi tunurile vrăjmaşilor, nu vĕ vor face sĕ lăsaţĭ din mânĭ aceste stindarde.

Incredinţez, dér, la fie-care regiment şi batalion, carĭ au luptat în câmpiile de peste Dunăre, stégurĭ nouĕ, înconjurate de decoraţii şi coróne, ca o amintire a gloriosului trecut.

Stégul este pentru voi cel mai scump odor. Lui trebue sĕ ne închinăm cu dragoste şi respect, căcĭ representă onórea ţĕrii, pentru care noi trebue sĕ ne jertfim viéţa.

Trăéscă România! Trăéscă armata!

Plóia, care până la cuvêntarea Regelui, continuà sĕ cadă, de-odată, când Suveranul începù marele sĕu discurs, încetà, nourii se risipiră şi un sóre călduros apărù la orisont.

După discurs, Suveranul se întreţinù cât-va timp cu miniştri şi generalii presenţĭ, apoi porni călare, urmat de întregul stat-major, generalĭ şi ofiţerĭ superiorĭ, precum şi de ofiţerii ataşaţĭ militarĭ strĕinĭ spre locul defilărei. Defilarea s'a făcut într'o plóie torenţială cu piatră. Cei dintâiŭ, care defiléză sunt elevii liceului „Mihaiu Bravul". Urméză apoi şcóla de arte şi meserii şi elevii institutului Otescu. Defilarea continuă apoi în ordinea următóre: D-l general Arion, comandantul corpului II de armată; d-l colonel Constantinescu, şeful statului-major al acestui corp; Statul-major; musicele trupelor din paradă; plutónele ofiţerilor fără trupă, ale ofiţerilor de reservă şi acela al gendarmeriei rurale etc. etc.

In fruntea regimentului 24 Tecucĭ a defilat şi un ţĕran, care salvase drapelul acestui regiment în timpul rĕsboiului dela 1877, ér în fruntea batalionului 3 de vênătorĭ a defilat un preot cu pieptul plin de decoraţii, amêndoi martorĭ ai neîntrecutei vitejii de pe câmpiile Bulgariei. Mulţimea le-a făcut frenetice ovaţiunĭ. Micul principe a stat tot timpul în picióre şi a urmărit cu un vĕdit interes întréga defilare. Defilarea se terminà la órele 2 şi un sfert. M. S. Regele şi A. S. R. Principele Ferdinand au stat tótă vremea neclintiţĭ în mijlocul plóiei.

Festivitatea aranjată în Beiuş

cu ocasiunea jubileului de 50 ani a preoţiei I. P. S. D. Episcop MICHAIL PAVEL.

(Fine.)

Vorbirea

Ilustrisimului domn episcop Dr. Demetriu Radu.

La sfîrşitul programului, Esc. Sa Episcopul Iubilant cu drept cuvênt adênc mişcat de mulţimea atâtor dovedĭ de iubire, în terminĭ mult călduroşĭ dă espresiune sentimentelor sale de sufletéscă îndestulire, lauda tótă lăsând'o lui Dumneḑeu, ér lui remănêndu-i mângăierea, că s'a silit a-şĭ face numai datorinţa faţă de mulţimea cea mare a lipsurilor, ce le avem pe tóte terenele.

Entusiasmul şi însufleţirea erau cu adevĕrat la culme şi lacrimĭ de bucurie curgeau din ochii celor presenţĭ, de vreme ce Archiereul împarte binecuvêntarea ceriului peste tinerime.

In mijlocul acestei dispoziţiunĭ sufletescĭ a numĕrosului public, păşesce înainte Ilustritatea Sa Episcopul Lugo ului *Dr. Demetriu Radu* şi într'o scurtă, în stil mĕduos şi elegant concepută vorbire, după-ce mulţumesce Escelenţiei Sale pentru graţiósa invitare şi pentru prilejul ce i l'a întins de a se puté face părtaş la bucuriile unei festivităţĭ aşa de strălucite, — după notele nóstre în pripă luate — continuă astfel:

Sentimentele mele de recunoscinţă însĕ, precum vĕd cu înşişĭ ochii mei, nu sunt decât o slabă resfrângere a sentimentelor mult mai bogate şi mai călduróse, carĭ însufleţesc inimile tuturor celor de faţă pentru nepreţuitul favor, ce l'ai întins, Prea sânţite Dómne. şi acestor măreţe institute, de a se puté bucura de presenţa Escelenţei Tale la strălucita aniversare a 50 de anĭ, de când în istorica Duminecă a sântului Toma a-ţĭ înălţat Domnului primiţiile darului preoţesc, căḑut pe capul Tĕu.

Domnilor, era ḑiua luminată a sfintelor Pascĭ. Şi un tînĕr dintre cei mai distinşĭ din cursul de filosofie, departe de căminul părintesc, slăbit de asprimea lipsurilor, strĕin între strĕinĭ se muncea pe câmpurile din jurul Caşoviei, culegênd, spre a-şĭ întări puterile, cele dintâiŭ plante nutritóre ale frumósei primăverĭ. Estremă era lipsa, dér credinţa întru cela ce hrănesce pasĕrile ceriului şi îmbracă crinii câmpului pe el nu l'a părăsit, ér gândul la înduioşatele lacrimĭ cu carĭ se scia ḑilnic petrecut din partea bunei sale mame, îndulcitu-i-a tótă amărăciunea şi a streinătăţii şi şi a plantelor adunate spre a-şĭ sătura fómea.

Grea fórte era încercarea, dér Domnul pe el peirii pradă nu l'a lăsat; pentru-că hotărît era în planurile sfinte, nu numai ca alesul sĕu sĕ înveţe carte spre folosul unui întreg popor, ci mai hotărît era şi aceea, ca lipsa însaşĭ prin care îl trecea pe el, sĕ fie mai târḑiu un isvor de îmbelşugare, spre a-şi astîmpĕra setea de cultură, pe timpurĭ neţĕrmurite, cete fără de numĕr din fii şi fiicele aceluiaşĭ mult iubit popor romănesc.

Nu voiŭ urmări, domnilor, fasele pururea luminóse prin carĭ se desvĕlesce şi se arată timp de peste o jumĕtate de veac spiritul acestei credinţe sfinte, înrădĕcinate în pieptul tinĕrului mumit de grijurĭ pe câmpurile Caşoviei; nu ve voiŭ duce cu gândul prin tóte locurile pe unde acel isvor de îmbelşugare, ţîşnit din lipsurile lui de odinióră, şi-a revărsat binefacerile sale; nu voiŭ urmări, nu voiŭ înşira, ba nicĭ nu voiŭ schiţa bogăţia meritelor, ce şi le-a câştigat în cursul vieţii sale pănă la noi, şi pretutindenea pe unde provedinţa i-a îndreptat pasul, în clasicul pămênt al Maramureşului, pe ţĕrmurii Someşului, apoi în văile Crişurilor şi la pólele Bihorului; nu, nu voiŭ face acésta, ci destul îmĭ este mie a repeţi şi acilea cu cea mai alésă plăcere următorul cuvênt: Credinţa neclătinată, umilinţa înălţătóre şi silinţa neadurmită, cu carĭ de o jumĕtate de véc slujesce la altarul Domnului, devotamentul neţărmurit către biserica lui Christos, iubirea statornică faţă de nému1 al cărui fiu se mândresce a fi, ca şi faţă de patria al cărei cetăţén este; zelul desfăşurat întru apĕrarea şi înmulţirea moştenirei primite dela înaintaşii sĕi; creaţiunile monumentale ce le-a ridicat in pustiul încă destul de larg al aşeḑămintelor culturale românescĭ: da, tóte acestea deja de mult, cu litere adevĕrat ne şterse au întipărit în inimele Românilor veneratul nume al *Episcopului Michail Pavel!*

Er cumcă prin aceste palide cuvinte adevĕrul a eşit din şi mai slab graiul meu — mărturie s'a făcut, spre obştésca bucurie şi mângăiere a bisericei greco-catolice române şi peste tot a némului românesc, chiar dela înălţimea gloriósă a regescului Tron şi al patriei nóstre scumpe şi iubite prin strălucirile cele mai marĭ ce le-a vĕrsat şi acuma de curând peste sĕrbătoritul Archiereu. Mărturie s'a făcut întréga biserică greco-catolică română prin entusiasmul cu care a înconjurat acest iubileu strălucit. Şi décă aceste ar fi tăcut, mărturie ar fi dat pietrile grămădite în aceste pompóse palate culturale; dér şi mai tare ar grăi şi vor şi grăi glasurile vóstre; scumpe odrasle ale némului, străplântate aci spre cultivare întru tóte cele bune şi frumóse...

Aci oratorul ilustru termină prin dulcĭ şi alese cuvinte îndreptate tinerimei între sgomotósele aclamaţiunĭ ale publicului la adresa iubilantelui Archiereu.

Toţĭ au ascultat acéstă cuvêntare cu o viuă şi respectuósă atenţiune, ér la sfîrşitul ei întréga sală isbucni în urărĭ călduróse la adresa ilustrului orator.

*

Festivitatea atât de splendid reuşită s'a terminat la órele 8, va sĕ ḑică a durat 3 óre. Eşind din sala de gimnastică, cu toţii ne-am delectat în privirea edificiului gimnasial, care era împodobit cu transparente şi splendid luminat.

Din astfel de manifestaţiĭ provenite din gura bĕtrânilor, în tocmai ca din a tinerilor avem sé învĕţăm: Sĕ cugetăm cu evlavie la aceea, că cine au fost străbunii noştri, sĕ fim superiorĭ certelor, precum ne-a sfătuit şi directorul gimnasial în frumósa sa cuvêntare; sĕ punem interesele bisericei şi ale némului nostru mai pe sus de cele private; sĕ nu uităm că un popor ce nu-şĭ iubesce şi nu-şĭ veneréză bărbaţii sĕi provedenţialĭ, şĭ-a perdut sufletul şi nu e decât un schelet, o păpuşe ce se mişcă după cum alţii o pórtă. Sĕ ne nisuim a fi uniţĭ în simţirĭ şi neosteniţĭ în muncă, ca aşa tóte cele ce avem dela strămoşii noştri, dela bărbaţii noştri providenţialĭ din trecut şi din present sĕ le cimentăm cu sudórea frunţii nóstre şi cu sângele arteriilor nóstre, că numai atuncĭ ne vom puté mândri cu aceea; că şi noi am contribuit la ridicarea edificiului viitorului nostru.

Conducĕtorii şi dascălii tinerimei nóstre dela şcólele din Beiuş cu acéstă binevenită ocasiune ni-au dovedit, că stau la culmea misiunii lor, tinerii gimnasialĭ ni-au dovedit, că-şĭ înţeleg deplin misiunea şi cariera la care s'au dedicat; în tocmai şi fetele dela şcóla civilă de aicĭ au dat dovadă despre aceea, că pe drept cuvênt ne putem aştepta, că fetele dela şcóla nóstră în scurt timp vor deveni o adevĕrată poesie în viéţa familiilor lor.

Ḑiua a doua (4 Maiŭ).

In Dumineca Tomii s'a celebrat un *Te-Deum* solemn pontificând Es. Sa D. Ep. *M. Pavel* şi Ilustr. Sa Dr. *Dem. Radu*, însoţiţĭ de doi canonicĭ şi opt preoţĭ. Canonicul prelat Dr. *Aug. Laurian* a rostit o frumósă şi mult instructivă ocasională cuvêntare.

Biserica cea mare din Beiuş era plin îndesată de tinerĭ şi bĕtrânĭ, de persóne distinse pe terenul bisericesc, în sciinţă şi în multe alte ramurĭ de ocupaţiunĭ private Cu un cuvênt, beiuşenii şi mulţĭ din jur şi câţĭ-va din mare depărtare, fără deosebire de religiune, au asistat la sf. liturghie. Şi cu acéstă ocasiune s'a distins mult corul mixt al elevilor gimnasialĭ şi al elevelor dela şcóla civilă, sub conducerea d-nei Buşiţia.

După liturgia solemnă şĭ-au presentat omagiile sale iubilantului: Ilustr. Sa Dr. Dem. Radu în numele provinciei bis. gr. cat.; Corpul profesoral, mai multe corporaţiunĭ din Beiuş şi un numĕr însemnat dintre privaţi. După aceste Escel. Sa a în-

trunit la masă pe toţî fruntaşii câţî au fost la biserică. Cu acéstă ocasiune s'au rostit mai multe toaste, şi anume: *Escel. Sa* pentru Pontificele Leo XIII, pentru Maiestatea Sa şi pentru óspeţî. Ilustr. Sa D. Ep. Dr. Dem. *Radu* a toastat cu multă elocuenţă şi însufleţire pentru iubilantul episcop şi pentru corpul profesoral dela şcólele din Beiuş. Ilustr. Dn. Dr. Aug. *Lauran* a toastat pentru guvern, Rev. D. Aug. *Antal* şi-a presentat omagiile sale în numele districtului protopopesc din Beiuş şi în numele oficianţilor dominalî; asemenea şi dir. gimnasial I. *Butean* şi-a presentat omagiile sale în numele corpului profesoral. A mai toastat protopopul rom. cat. Iosif *Német* şi primarul oraşului Adalbert *Illes*.

Emulaţiunea de gimnastică.

La órele 4 p. m. Escel. Sa însoţit de Ilustr. Sa Episcopul Lugoşului şi de alţî óspeţî distinşî, a venit în curtea gimnasiului, unde îi aştepta un mare public, pentru de a asista la emulaţiunea de gimnastică. Aici tinerimea studiósă îmbrăcată în costum pitoresc de gimnastică era aşedată în rêndurî gata pentru esercíţii libere. Sosind înalţii óspeţî, tinerii cu toţiî au cântat *„Christos a inviat“*, apoi sub conducerea profesorilor Vasile *Dumbravă* şi Cor. *Ardelean* s'a început emulaţiunea după următorul program:

A) *Esercíţii libere*: 1) Esercíţii comune ale celor 8 clase. 2) Eserc. libere cu instrumente de mână. 3) Eserc. cu bastóne de fer, împreunate cu esercíţiul de ordine „Stéua“ esec. de cl. VIII. 4) Esercíţii cu buzdugane de cl. VII. B) *Esercíţii de ordine*: 5) Coróna mare împreunată cu marşul gimnasticilor esec. de cl. VI. C) *Esercíţii la aparate*: a) Eserc. de clasă. 6) „Bârna cu oblâucî“ esecutat de clasa IV. b) Emulaţiunea singuraticilor: 7) Urcarea pe funie. 8) Aruncarea globului. 9) Sărit la înălţime. D) Jocurî: 10) „Góna mingei“ jucată de cl. II. 11) „Săritura bróscei“ jucată de cl. I. 12) Marş în colóne pentru a lua posiţie. 13) Istoria gimnasticei în gimnasiul de Beiuş. 14) Distribuirea premiilor 15) Cântare „Lumineză-te“... 16) Defilare.

Absorbiţî de multele puncte ale programei, aşteptam cu nerăbdare esecutarea. Durere însă, că abia câte-va puncte s'au putut esecuta din causa, că ne-a inundat o plóie torenţială. Punctele câte s'au putut esecuta, ni-au oferit o privelisce, ce ni-a uimit, vĕdênd cum tinerii, carî în séra precedentă atât de escelent s'au distins pe terenul artelor frumóse, adî nu în mai mic grad au dovedit desteritate, precisiune, hărnicie şi tărie în ale gimnasticeî. Laudă tinerimei cu cap luminat şi cu braţe vînjóse, laudă profesorilor de gimnastică.

Intrând cu toţii în sala de gimnastică, unde din causa scurţimei timpului neputându-se esecuta programul, profes. Vasile Dumbravă în resumat a schiţat istoricul gimnasticei în gimnasiul de Beiuş.

Decă din suflet am regretat cîuntirea involuntară a programului, care atât de eclatant dovedesce starea faptică a instrucţiunei în gimnastică, recompensă bogată aflăm în cuvintele însufleţitóre ale Părintelui Episcop Dr. Demetriu Radu, cu carî a încheiat sărbătórea, care ne-a dovedit progresul tinerimei în cele fisice, şi în care progres însufleţitul părinte archiereu vede viitorul strălucit al tinerimei studióse. E imposibil a reproduce cuvintele Ilustris. Domn Episcop, neîntrecut meşter al graiului românesc; ajunge sĕ relevăm, că în cei mai însufleţitorî terminî gratulézâ tinerimei şi corpului profesoral pentru desĕvîrşitul succes al acestor festivităţi, şi termină aşişderea între nesfîrşite aplause aclamând pe marele patron al acestor aşedăminte culturale românescî.

*

„Nu este bucurie mai mare, decât bucuria inimei“. Strigaţî lui Dumnedeu cu glas de bucurie: Sĕ trăiéscă Mihail Pavel!

+

Un comandant al Burilor în Braşov.

Am scris deja în numĕrul de tóte dilele două articole despre o întîlnire, ce am avut'o cu un comandant de al Burilor, numit comandantul *Iooste*, aicî în Braşov. Dér nu le-am scris eu pe tóte, câte le-am vorbit cu el, aşa că am mai reservat câte ceva şi pentru cetitorii noştri de Dumineca, deóre-ce sciu, că nimenî în lume nu se interesézâ de sórtea Burilor aşa de tare ca şi cetitorii noştri de Duminecă. Ér decă se va întêmpla sĕ fie şi câte-o repetiţie, pot sĕ o cetéscă cetitorii de tóte dilele încă odată, căcî faptele vitejescî e bine sĕ le cetéscă omul mai de multe-orî, luând pildă dela ele.

Acuma se înţelege, că Englezii, vĕdênd că nu-i pot birui pe vitejii Burî nicî după o luptă atât de crâncenă, care durézâ aprópe de trei anî, au început sĕ se resgândéscă, sĕ mai facă concesiunî şi, după-cum cetim în depeşile, ce ne sosesc dela Londra, par'că ar fi óre-carî speranţe de pace, pentru-că delegaţii Burilor şi ai Englesilor au început sĕ se sfătuéscă de pace. Noi însĕ acuma nu de sfaturile acestea ne vom ocupa, ci de celea ce le-a spus comandantul Iooste, care a fost în persónă aicî la Braşov, ér eu am şedut cu el la masă, am bĕut bere şi am ciocnit împreună păharele.

Asta s'a întêmplat Sâmbăta trecută. In acea di cu trenul accelerat dela órele 2 d. m. a sosit comandantul Iooste la Braşov. Intîlnindu-mĕ pe stradă cu d-l Schroff, redactorul dela diarul german de aicî, „Kronstädter Zeitung“, care sciea despre sosirea lui Iooste, mi-a spus şi mie, comunicându-mî, că decă vreu sĕ fac cunoscinţă cu el, sĕ mĕ duc deséră la hotel Europa, unde va cina. Aşa am şi făcut.

L'am găsit pe Iooste la masă cu d-l Schroff, care m'a şi recomandat. Eu strîngêndu-i mâna, am spus, că sunt representantul diarului „Gazeta Transilvaniei“ şi că sunt fericit de a pute şedé la masă cu representantul unui popor aşa de vitéz, cum sunt Burii.

Trebue sĕ vĕ spun însĕ, cum se face de Iooste petrece în Europa şi ce rost are el prin Ardeal.

Iooste a fost acela, care înainte de asta cu doi anî a rupt cordonul duşmanului şi a trecut cu o trupă de vr'o 300 ómenî în teritoriul englezesc, Capland, ceea-ce a fost o faptă de mare vitejie şi despre care s'a scris atuncî mult prin diare. Mai târdiu însĕ în Natal l'au prins Englesii şi erau sĕ-l împusce. Iooste însĕ a reuşit sĕ fugă pe un vapor frances, cu care a venit în oraşul Marsilia (Francia). Paul Krüger, şeful republicei Burilor şi cu sfetnicii lui, cunoscêndu-l pe Iooste nu numai ca om vitéz, dér şi ca bun orator, au dis sĕ vină în Europa şi sĕ ţină cuvêntărî despre starea Burilor şi la adunările unde se vor ţine cuvêntările, sĕ plătéscă orî-cine va fi de faţă câte o coronă. carî banî sĕ se trimită la vĕduvele şi orfanii Burilor, cădu ţî în rĕsboiû.

Iooste era el bun orator în limba lui, adecă în limba olandeză, care este limba maternă a Burilor şi póte şi în limba englesă, dér nu scia nemţesce. S'a pus însĕ pe învĕţat, şi limba nemţéscă fiind soră cu cea olandeză, cum e de pildă limba italienéscă cu cea românéscă, Iooste în scurt timp a învĕţat nemţesce. Nu-i vorbă, se cunósce şi acuma, că o vorbesce, ca un strĕin, dér totu-şi te poţî înţelege fórte bine cu el pe nemţesce.

Şi apoi s'a dus în Germania, în Rusia, în Svedia, în Austria şi a ţinut pretutindenea cuvêntărî şi a adunat frumoşî banî, carî s'au trimis apoi de-adreptul la un comitet central din Germania, ca sĕ-i transmită mai departe la femeile năpăstuite şi la copiii fără de tată.

Aşa a venit şi în Ardeal şi a vorbit în oraşul Sibiiu şi la Sebeşul-săsesc şi la Mediaş şi la Braşov, unde a ţinut tocmai a 270-a cuvêntare (Lunî séra) fiind de faţă mulţî Saşî, domnî şi dómne, şi Românî, carî l'au primit cu strigăte de „Heil“ şi „Sĕ trăiéscă“.

Comandantul Iooste n'a învĕţat şcólă militară, căcî mai înainte se ocupa cu comerciul, dér nevoia l'a învĕţat a conduce trupele în rĕsboiû. Aşa sunt toţî comandanţii Burilor, nicî unul n'a învĕţat la şcólă cum se pórtă rĕsboiul, ci unul a mers dela córnele plugului, altul dela tejgheua prăvăliei şi totuşî i-au bătut de atâtea orî pe Englezî.

Cum se póte asta? l'am întrebat eu pe Iooste.

Apoi Englezii — a rĕspuns Iooste— nu se luptă pentru vatra părintéscă şi pentru femeie şi pentru mamă şi pentru copii, ci se luptă pentru-ca sĕ-şî capete solda, şi de aceea nu se prea aventurézâ în luptă, ér când sunt surprinşî, îi vedî numai că ridică mânile în sus, ceea-ce însemnézâ, că cer graţie. Şi Burii le dau graţie, îi coboră de pe cai, îi desbracă de hainele lor, pe carî le îmbracă apoi ei şi se suie călărî pe caii lor.

Odată — dice Iooste — am trecut rîul Oranje de-a înotul, eu şi încă patru inşî. Pe ţĕrmurele de dincolo am dat peste un detaşament de Englesî, carî, fiind fórte cald, s'au culcat în cort, se dórmă, după-ce mai înainte se îmbĕtaseră. Puscile erau rădimate la o parte. Noi, în pielea gólă, cum eram, le-am luat binişor puscile şi i-am făcut prisonierî, cincî Burî în pielea gólă, dér cu armele englese în mână, pe 27 de Englesî beţivanî, desarmaţî. Apoi unul din noi sciind telegrafia, s'a dus la telegraf şi a depeşat la cartierul general englez tocmai contrarul, adecă, că Englesii au surprins pe Burî, i-au bătut şi au prins mai multe sute. Depeşa acéstă s'a dat mai departe la Londra, de unde s'a publicat în tóte diarele din Europa. Aşa veniau de multe-orî scirile neadevĕrate despre biruinţe de ale Englesilor, când se întêmpla tocmai contrarul!

— Dér generalul Botha — îi întrebai eu — ce fel de naţie e, pentru-că în Ardeal sunt mulţî Românî cu numele de Bota şi s'a lăţit pe aicî vestea, că Botha ar fi Român?

— Generalul Botha e din moşî strămoşî Bur şi numai din întêmplare are nume, care sémĕnă cu cel românesc.

Rĕsboiul, ce-l pórtă Burii acum aprópe de trei anî, după cum spunea Iooste, nu este decât ultima fasă a prigonirilor de 80 anî din partea Englesilor. Burii locuiau atuncî în Capland, din causa prigonirilor însĕ şî-au lăsat ţéra şi punênd la jug câte 40 de boi, şî-au încărcat tot ce au avut, pe care, întemeiându-şî altă ţéră dincolo de rîul Oranje, în Natal. Nicî aicî nu i-au lăsat Englesii în pace. S'au mutat decî încă odată în Oranje — Freistaat, unde i-au lăsat cât-va timp în pace. S'a întêmplat însĕ, că s'au descoperit aicî bogatele mine de diamante şi dorul de câştig al Englesilor şi mai ales al Jidovilor a reînviat cu mai mare putere şi a pricinuit rĕsboiul. Moş Paul Krüger prevĕduse acest lucru şi se îngrijise din timp sĕ avem tunurî şi muniţie. Soldaţî regulaţî însĕ n'aveam la început, decât 800 de inşî, pentru-că tot poporul nostru nu e mai mare de 400.000. Când însĕ un popor, fie acela cât de mic, ţine cu sfinţenie la drepturile sale, nu este putere pe lume, ca sĕ-l biruéscă. Şi moş Paul a dat poruncă sĕ se înarmeze tot Burul dela vérsta de 12 anî până la 32. Şi ne-a dus la un părâu, ce curgea printr'o vale. Şi fie-care din noi a trebuit sĕ ia o petricică de pe dealul de dincolo de părâu şi sĕ o aducă dincóce pe cestalalt deal. Prin acest semn am venit în atingere cu sfânta ţĕrînămamă şi acesta a fost jurămêntul nostru, că nu vom lăsa drepturile nóstre.

Comandantul Iooste s'a dus din Braşov la Rêşnov, unde a fost primit cu mare alaiû. I-au eşit înainte pompierii. A ţinut şi acolo un cuvênt şi a adunat pentru vĕduvele şi orfanii Burilor 350 coróne. In Braşov adunase 750 coróne.

De aicî s'a dus la Sighişóră, apoi se va duce la Reghin, Bistriţă, Făgăraş, pe urmă érăşî va veni la Braşov, de unde are de gând sĕ trécă în România.

M'a întrebat, decă ar pute cuvênta şi în Bucurescî? Eu i-am rĕspuns, că Românii dela început au arătat cea mai mare dragoste pentru causa Burilor şi că va pute cuvênta nu numai în Bucurescî, dér şi în Brăila, Galaţî şi póte şi în alte oraşe.

A doua di i-am dat articolul, ce l'am scris despre dênsul în „Gazeta Transilvaniei“ şi o poesie făcută înainte de asta cu doi anî de d-l învĕţător *Dariu* din Braşov, întitulată „In dile grele“ şi dedicată Burilor.

Mi-a mulţumit şi şi-a esprimat bucuria, că întêmpină atâta iubire şi bunăvoinţă din partea Românilor.

M'am simţit dator a le spune acestea în numĕrul de Duminecă, din care causă a trebuit sĕ las pentru altă-dată ceea-ce începusem a scrie de două Duminecî încóce despre părerile strĕinilor asupra Românilor.

Delaletca.

Convocare.

Neîntrunindu-se la adunarea genarală, convocată pe erî, o terţialitate a membrelor, precum cer statutele, se convócă Onor. Dómne membre pentru a doua-óră la o adunare generală extraordinară, ce se va ţiné Joi în 16/29 l. c. în sala cea mare din edificiul şcólelor române din loc.

Obiectele: 1) Cestiunea cumpărării unei case pentru Internatul-orfelinat, 2) Afacerea reparării caselor Reuniunii. 3) Completarea Comitetului prin alegerea a două membre şi 4) Designarea a două membre pentru verificarea protocolului. N. B. Conform statutelor. adunarea generală, convocată pentru a doua-óră, va lua concluse valide fără considerare la numĕrul membrelor presente.

Braşov, 9 (22) Maiû 1902.

Biroul Reuniuneî femeilor române:

Agnes Duşoiu, preşedintă. *Lazar Nastasi*, secretar.

NECROLOG. Subsemnaţii cu inima îndurerată aducem la cunoscinţa tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor, că neuitata nóstră mamă, verişóră, respective cumnată **Vêd. Ana Petricaşiû născ. Popa**, după scurte, dér grele suferinţe, a rĕposat în Domnul împărtăşită cu sf. taine, adî la órele 6 d. a. în al 54-lea an de viéţă şi al 6-lea an al vĕduviei. Rĕmăşiţele pămêntescî ale scumpei rĕposate se vor aşeda spre repausul de vecî, Vinerî în 23 l. c. la órele 3 d. a. în cimiterul comun din Turda-veche. Fie-i ţĕrîna uşóră, amintirea ei de-apururî.

Turda-veche, la 21 Maiû 1902. Emil, Aurelia, Victor şi Augusta, ca fiî. Vasile Popa, căp. de art. ca vĕr, Demetriu Petricaşiu, preot, şi familia ca cumnat.

— In 16 Maiû a. c. stil nou au rĕposat. ér în 18 s'a înmormêntat, pre lângă celebrarea serviciului funebru din partea preoţilor Ilariu Cojocariu din Tecuşiul săsesc, Iosif Pop din Comăna inf. şi Ioan Popeneciu din Veneţia inf. şi cu asistenţa unui fórte numeros public din localitate şi comunele învecinate: **Sofroniu Cârlanea** paroch gr. cat. în Tecuşiul rom. (Vicariatul Făgăraşului) în etate de 74 de anî, 50 ai preoţiei, şi 21 anî ai vĕduviei. Pe rĕposatul îl jelesc fiî: Ioan funcţionar reg. ung. postal în pensiune, George notar comunal, Sofron proprietar, şi Maria măritată Spinean preotésă gr. cat, ginerile George Spinean paroch gr. cat. Fraţii: Ioan, Onofrie, Elisafta măritată Puslenghea, şi Sofia măritată Fraţilă, precum şi numeroşî nepoţî.

Literatură.

„Cuvêntărî bisericescî de Massillon“ traduse din originalul frances de *Ioan Genţ* protopop gr.-cat. român al diecesei de Oradea-mare.—Deja la 1898 apă rue în Oradea mare cartea cu titlul de mai sus, care cuprinde 17 predicî de ale vestitului orator eclesiastic frances. Pr dicile sunt împărţite de traducĕtor după *anul bisericesc rĕsăritén*, şi fie-c re este pusă la acea Duminecă séu sĕrbătóre, cu a cărei evanghelie se potrivesce predica.— Un volum elegant de peste 400 paginî în 8° cu portretul lui Massilon. Trăducerea se distinge printr'un limbagiû ales. *Preţul 5 coróne* (6 Lei 50) plus 80 banî porto. Se află de vêndare la Tipografia *A. Mureşianu, Braş v.*

O circulară de 10 Maiŭ.

D-l I. *Kalinderu*, administratorul Domeniilor Corónei (României) a dat din incidentul serbării dilei de 10 Maiŭ următórea prea interesantă circulară:

Ne aflăm în apropierea dilei de 10 Maiŭ, care amintesce atâtea fapte mărețe. Dintre datele memorabile ale trecutului nostru, acésta e fără îndoială una din cele mai însemnate, pentru-că comemoréză începutul și sfîrșitul unui lung șir de lupte aprige, ce au dus pentru ném și țéră, o generație plină de avênt patriotic și un Domnitor înțelept și iubit de supușii sĕi.

La 10 Maiŭ 1866, Principele Carol, chiemat la tronul țărei, a intrat în Bucuresci; La 10 Maiŭ 1877, s'a proclamat neatârnarea; tot la 10 Maiŭ în 1881 România în urma isbândilor repurtate pe câmpiile de peste Dunăre, s'a înălțat la rangul de Regat și și-a luat locul, ce i-se cuvenea printre celelalte state europene.

Astfel acéstă di nu e numai momentul, care resumă și încunună un trecut de lupte eroice și de nobile jertfe, ci în același timp și reînvierea țărei. La 10 Maiŭ 1877, s'au realisat aspirațiunile strămoșilor noștri, de a vedé patria liberă, și fiind-că acum se împlinesce un pătrar de veac de atuncĭ, cade-se ca acéstă di sĕ fie serbată de toțĭ Românii și cu mai multă dragoste.

Spre acest sfîrșit vețĭ lua dér înțelegere cu preoții, învĕțătorii, primarii și celelalte persóne fruntașe din localitate, spre a serba în mod măreț și de față fiind elevii școlelor și locuitorii amintirea sfărîmărei secularelor legăturĭ de atêrnare față de Pórtă.

După serviciul divin la care va cânta corul școlar și la care vețĭ asista cu toțiĭ, vĕ vețĭ aduna la școlă sĕu în localul societăței culturale, unde elevii vor executa cântări, ér d-v. sĕu altul din agenții sĕi vr'una sĕu două din celelalte persóne, vețĭ ține cuvêntărĭ în frumósa limbă populară, pentru a scóte bine la ivélă însemnătatea dilei, mai cu sémă în anul acesta.

Pentru după amiadĭ sĕu séra, a-țĭ puté întocmi chiar o petrecere sĕu o serată cu declamațiunĭ și teatru, decă credețĭ nimerit.

In cuvêntarea d-vóstră vețĭ stărui asupra pasului uriaș făcut atuncĭ de țéră, asupra progresului de până adĭ și vețĭ scóte la ivélă partea de căpetenie luată de țĕran în aceste evenimente.

„Nu mĕ tem de nimica — grăesce „Principele Carol în diua proclamărei in„dependenței — nu mĕ tem de nimica, „căcĭ sunt convins, că Românii n'au uitat „nicĭ vitejia, nicĭ prudența străbunilor, cu „ajutorul cărora a trecut țéra peste atâtea „dificultățĭ".

Luptele urmate după intrarea României în rĕsboiŭ, bărbăția și tăria soldatului nostru, au confirmat cu strălucire încrederea Domnitorului. Sub înțelépta și voinicésca-i conducere, ostașii noștri au dat dovada puterei némului, spulberând bĕrfelele, ce se puneau până atuncĭ în socotéla nóstră. Vitejia română străbună nu dispăruse nu murise în decursul veacurilor de restriște prin carĭ trecuse țéra. Era numai amorțită și n'aștepta decât clipa priinciósă și îndemnul pentru a-se deștepta și a se arăta și mai mare și mai admirată.

Dările de sémă ale martorilor ocularĭ străinĭ sunt pline de laude pentru tinéra nóstră armată, care a sciut sĕ înfrunte tóte asprimele vremei și sĕ învingă pe un dușman voinic și temut.

In bibliotecele școlelor, a oficiului sĕu a societății culturale, vețĭ găsi destule elemente pentru vorbirea ce vețĭ ține. Putețĭ ceti din cărțile, ce avețĭ la disposiție, părțile mai potrivite cu serbarea.

Inima și sentimentele d-v. firescĭ de bun Român iubitor al poporului din care faceți parte, vĕ vor călăuzi și vĕ vor face sĕ găsițĭ calea pentru a înălța sufletele și a încăldi spiritele, scoțêndu-le pentru câte-va momente din cercul restrins al cugetărilor obicĭnuite și ridicându-le în sfera înaltă și senină a iubirei de țéră și de Rege. Mai ales locuitorii domeniului corónei, carĭ au primit atâtea binefacerĭ dela Majestățile lor, pot înțelege bine datoria sfântă de recunoscință, care-i légă față de părintele țĕrei și de dinastia română.....

Administrator **Ion Kalinderu.**

Adunare învĕțătoréscă.

Benic, 16 Maiŭ 1902.

Onorate D-le Redactor! Despărțĕmêntul Alba-Iulia al reuniunei învĕțătorilor românĭ gr. cat. din Archidiecesa de Alba-Iulia și Făgăraș, conform programei publicate în prețuitul d-vóstre diar, s'a ținut adunarea de primăvéră Sâmbătă în 10 Maiŭ 1902 în scóla gr. cat. din A.-Iulia, despre decursul căreia vĕ comunic următórele:

După ascultarea serviciului divin celebrat prin M. O. D-n protopop tractual Simion *Micu* în biserica română gr. cat. din Lipovenĭ, s'au întrunit toțĭ învĕțătorii în școlă pentru ascultarea prelegerei practice.

D-l Ioan *Pampu*, înv. în Alba-Iulia, a ținut o prelegere model după treptele formale cu desp. V și VI din istoria patriei, despre „Iosif al II-lea". Prelegerea a fost declarată de bine succesă. Președintele printr'o frumósă vorbire, arătând starea școlei nóstre înainte de acésta cu o jumĕtate de secol și cea de acum, la 11 óre a. m. deschide ședința. După cetirea apelului nominal s'a constatat, că numai doi dintre învĕțătorĭ nu s'au presentat și și aceștia din causa afacerilor grave familiare, au fost scusațĭ.

Dintre domnii preoțĭ, singur M. O. D-n protopop a fost de față. Durere, că preoții tractului, carĭ până acum totdéuna au fost în mijlocul nostru, de astă-dată ne-au ignorat. Dintre ceilalțĭ presențĭ am remarcat pe d-nii I. Dumitrean înv. pens. Șard, I. Roșca și d-na, înv. gr. or. A. Iulia, A. Stoian preot Orda de sus și 3 sĕu 4 membri ai senatului scolastic din Alba-Iulia.

Cu durere trebue sĕ vĕ mărturisesc, că la nicĭ o adunare n'am fost așa de slab sprijinițĭ și așa public puțin ca acum n'a fost, pe când tótă suflarea a așteptat mai mult.

Din raportul bibliotecarului s'a vĕdut, că biblioteca despărțĕmêntului s'a înmulțit în restimpul din Noemvrie a. tr. până în present cu 54 cărțĭ, carĭ s'au cumpĕrat din banii despărțĕmêntului.

Cu acésta ocasiune s'au încasat 31 cor. 20 banĭ, parte ca taxe dela membrii ordinarĭ, ér parte dela membrii ajutătorĭ și anume dela: d-l Ignat Borza cantiner A.-Iulia 4 c., Ioan Dumitrean înv. pens. Șard 2 cor., Ioan Anghel curator A-Iulia 2 cor., Avram Stoian preot Orda-de-sus 1 cor., Ioan Bota sergent de vĕnătorĭ pensionat și proprietar Alba-Iulia 1 cor.. Anca Auxente din Totoiu 40 fil., Nicolae Drâmbărean vice-curator A.-Iulia 40 fil. și Irinie Oprița din M. Partoș 40 fil., carĭ domnĭ și pe acésta cale priméscă cele mai sincere mulțămite.

Disertația „Crescerea din școlă trebue sĕ fie în strînsă legătură cu cea din casa părințéscă", lucrată cu multă ostenélă de George Spătăcean înv. Galda inf., a fost declarată de fórte bine succesă.

Peste celelalte puncte din program, ne fiind atât de importante, am trecut mai iute, și așa la órele 2 p. m. ne-am aședat la masa dată de colegii Pampu și Dușa. Aicĭ veselia a fost la culme. Cu câtă dragoste își petrec învĕțătorii noștri, mai ales cu ocasiunea acestor adunărĭ. Toastele încă n'au lipsit.

Și așa cu fețele și inimile pline de bucurie și voioșĭ pe la 4 óre d. a. ne-am despărțit cu dorul de a-ne întâlni cu ocasiunea adunării de tómnă în fruntașa comună Șard.

Georgiuț.

Esamen.

Almașul mare, 19 Maiŭ 1902.

In comuna *Almașul-mare* din comit. Clușiului s'a ținut esamenul de vară în 16 Maiŭ a. c. sub președința M. On. d-n Vas. L. Pop protopop districtual și asistând mult public cu senatorii scol.

S'au esaminat 85 elevĭ școlarĭ, între carĭ 21 au fost repetențĭ dela 12—15 anĭ După-ce s'a cântat în cor „Impĕrate ceresc", începêndu-se esamenul cu religiunea și morala, s'au esaminat din obiectele prescrise de lege pentru școlele poporale. După esaminarea din fie-care obiect de studiu, s'au cântat poesii bine alese din literatura nóstră.

Rĕspunsurile din tóte obiectele au fost fórte clare și școlarii rĕspundeau atât de precis, în cât arătau că sunt fórte bine pregătițĭ și instruițĭ. Cu deosebire din aritmetică au dat rĕspunsurĭ precise, și cu mare repediciune.

D-l învĕțător Emanoil *Mocean*, deși bĕtrân, servesce acestei comune de 33 de anĭ ca docent și cantor gr. cat., precum tot-déuna așa și de astă-dată ne-a arătat progrese frumóse atât în școla cuotidiană și de repetiție, cât și cu școla de adulțĭ Acest docent, deși îmbĕtrânit în gréua carieră, totușĭ zelul și cunoscințele ce le are, apoi peste tóte iubirea înflăcărată de ném ni-l presintă ca pe un învĕțător consciu de chiemarea sa.

La încheierea esamenului M. O. D-n. președinte a ținut o vorbire în terminĭ bine aleșĭ, îndemnând școlarii la învĕțătură și mulțămind factorilor pentru ajutorul dat. Terminându-se discursul, corul cântă „La mulțĭ anĭ cu bine". Apoi s'a început maialul.

Un participant.

ECONOMIA.

Folósele unei bune arăturĭ și a ogórelor de iérnă.

Sunt încă mulțĭ agricultorĭ, carĭ cu tóte că cunosc efectele unei bune arăturĭ, nu dau arăturilor în general și ogórelor de iérnă în special, tótă importanța, ce o merită.

Sciut fiind, că în timpii normalĭ abondența recoltelor depinde în mare parte de calitatea arăturei, sĕ esaminăm puțin avantajele resultând din executarea unor arăturĭ raționale, și sĕ vedem, decă urmând a le neglegea, agricultorii noștri nu renunță de bună voie la beneficiile, ce le-ar trage dintr'o muncă bine chibzuită a câmpului.

De ce nu se sémănă peste nisce locurĭ ne arate? Fiind-că e cunoscut de când e lumea, că trebue mai înainte sĕ scormonescĭ pămêntul pentru ca planta se-șĭ pótă întinde cu înlesnire rădĕcinile în pămênt unde va găsi elementele necesare hranei sale, și unde va găsi tot-deodată cantitatea de umezélă trebuincĭósă vieței sale.

Orĭ ce agricultor scie asemenea că plantele sufere într'un pămênt îmbuibat de apă, unde aerul nu pĕtrunde, și că ele pier asemenea, când pămêntul e prea uscat.

Lipsa de aer, escesul de umedélă, uscăciunea pămêntului, écă dér inconvenientele, ce trebuiesc combătute și ce se pot înlătura printr'o bună arătură.

Un pămênt arat este el óre mai bine aerisit, decât cel ne muncit? Er pămêntul arat póte el imagazina o mai mare cantitate de apă, decât decă ar rĕmâné bătut și întărit? Aceste cestiunĭ nicĭ nu se discută. Și în adevĕr cu cât un pămênt e supus mai des la munca mecanică a instrumentelor, cu cât e arat grăpat, zdrobit mai de multe-orĭ, cu atât el se fărămițéză mai bine și prin acest fapt se înmulțesc golurile între grăunții de pămênt deslipițĭ unii de alții (nisipul ne dă o ideie destul de esactă de transformarea pămêntului căpĕtată în urma arăturilor). In aceste golurĭ pĕtrunde aerul, lucru ușor de constatat, stropind înainte pămêntul bine mărunțiș aședat într'o strachină; apa se înfiltréză încetul cu încetul în pămênt gonind aerul dintre golurĭ și la locul lui, fară a mări volumul pămêntului.

Decĭ, un pămênt conține cu atât mai mult aer, cu cât e mai poros adecă cu cât e mai bine mărunțit, și prin urmare, el e cu atât mai permeabil cu cât esistă mai multe golurĭ între grăunții de pămênt. Er pe de altă parte, pămêntul bine mărunțit fiind pĕtruns mai ușor de apă decât cel îndesat, se încarcă de o cantitate mai mare de apă. In acéstă privință d-l Dehérain, membru al Academiei de sciințe din Franța, în urma esperiențelor sale spre a cerceta efectul ploilor asupra pămêntului arat și nearat a coustatat, că apa se scobóră repede prin pămêntul afînat, și că după câte-va dile stratul de jos e tot atât de umed ca cel de asupra. Pe când pentru pămêntul îndesat, abia peste o lună de dile pătrunsese ceva umedélă în stratul de jos; în casul dintâiŭ tot stratul de pămênt afînat e ud, pe când în pămêntul îndesat apa rĕmâne în stratul superior. D-sa a mai constatat, că pămêntul argilos reține 21.9 la 100 de apă când e afînat, pe când decă e îndesat, nu mai înghite, decât 10.2 la sută, și că evaporațiunea apei nu e decât de 13.7 pentru pămêntul afînat, pe când pentru cel îndesat s'a urcat la 80.1 la sută.

De unde resultă, că e de cea mai mare importanță pentru agricultorii noștri sĕ nu lase nicĭ-odată locurile lor de muncă sĕ se întăréscă, ci sĕ întórcă miriștile cât mai neîntârdiat după ridicarea recoltelor, nu numai pentru a distruge buruienile, dér și pentru a înlesni pĕtrunderea apelor în stratul profund al solului unde, ferite de evaporațiune, ele vor servi de reservă prețiósă plantelor în lunile secetóse, și totdeodată vor înlesni mult efectuarea arăturilor de tómnă, mai cu sémă în pămênturile nóstre argilóse, carĭ se întăresc atât de mult în urma secerișelor de vară, tocmai din pricina că n'au fost în destul pĕtrunse de apă. Decĭ, iubițĭ agricultorĭ, de óre ce sub clima nóstră suferim de secetă, trebue sĕ căutăm sĕ înmagazinăm cât mai multă apă, și acésta nu o putem obține, decât arând cât mai des și cât mai adênc spre a nu pierde acéstă apă binefăcĕtóre. Altfel ea se scurge fără nicĭ un folos pe suprafața locurilor bătute, neputându-le străbate Cât pentru mica cantitate de apă, ce a isbutit sĕ pĕtrundă la suprafață ea se evaporéză repede lăsând recoltele nóstre lihnite de apă, ér urmarea e o producțiune slabă.

(Va urma.)

Lupta contra manei.

Se scie, că în anii ploioșĭ peronospora (mana) face pagube nespus de marĭ. In 1893 a fost o primăvară secetósă, apoi o vară umedă și caldă, mana s'a arătat târdiu, dér a fost puternică și a făcut pagubĭ marĭ.

In 1894 primăvara a fost umedă și vara secetósă, peronospora (mana) s'a arătat de timpuriu, dér vara n'a avut putere.

In România anul trecut a fost umedă și primăvara și vara; scim ce rele a făcut mana.

Un specialist italian, d. Cavazza, dă următórele sfaturĭ pentru combaterea manei:

D. Cavazza îndémnă sĕ stropim bobocii și mugurii viței, chiar îndată ce încep a se arăta, cu flóre de puciósă; apoi și după înflorire. Pe la sfîrșitul lui Iunie altă stropire sĕu și pe la începutul lui Iulie.

Flórea de puciósă e bine sĕ fie amestecată cu pulbere de piatră vĕnătă 3 la sută. E bine sĕ se scie, că pulberea se lipesce fórte bine de strugurĭ.

Stropirea acésta se face cu un foiŭ și folosesce nu numai în potriva manei, dér și în potriva altei bolĭ a viței numită oidium, ajută la legatul și la coptul rodului viei, apĕră și de îngheț.

Dér atâta nu e de ajuns, ci trebue stropite frunzele și strugurii cu apă în care s'a topit petră vĕnătă.

Aceste stropiturĭ se fac cu o mașină. Mașina sĕu pompa acésta trebue cumpĕrată neapărat.

Se stropesce cu îngrijire mai întâiŭ opt ḑile înainte de înflorire; apoi după înflorire. Cât despre foi acestea trebue stropite tot-déuna după ploi sĕu negurĭ, când de obiceiŭ năvălesce mana.

De obiceiŭ cu trei stropirĭ și cu cele după ploile marĭ, putem fi sigurĭ, că ni-am apĕrat via.

Éta cum se face amestecul cu care stropim prin ajutorul pompelor.

Luăm 3—4 kilograme de var la hectarul de vie. Se stinge cu băgare de sémă și apoi se lasă sĕ stea acoperit cu apă multă, căcĭ un kilogram de var ar puté da 800 de kilograme de apă de var. Când apa scade, turnăm apă; mai bine de plóie. Când voim sĕ stropim, turburăm varul cu un bĕț și apoi lasăm sĕ se limpeḑéscă laptele de var: un sfert de cés ajunge. Luăm apoi apă de var câtă ne trebue și punem altă apă în loc.

In apa de var luată din cadă punem piétră vĕnătă 720 de grame la 100 de liturĭ, după ce mai întâiŭ le topim în 2 litrurĭ de apă caldă.

Acest amestec așa pregătit e cel mai bun și póte fi întrebuințat nu numai pentru mana viței de vie, ci și pentru orĭ-ce alțĭ pomĭ, ca merĭ, perĭ, piersicĭ, etc. precum și la cartofĭ, pătlăgele, etc.

(*„Gazeta Săteanului“*).

MULTE ȘI DE TOTE.

Puterea laudei.

Tatăl marelui actor Unzelman era cârnățar și fu fórte mândru de fiiul sĕu. Când audea pe cineva lăudându-l, se topea de bucurie.

Odată întră o femeie în prăvălie, cerĕndu-i un sfert de chilogram de cârnațĭ.

Tatăl lui Unzelman luă un cârnat și vru sĕ taie dintr'însul.

— Am fost aséră la o comedie, în care fiiul d-tale a fost fórte drăguț, ḑise femeia.

— Așa, ai vĕḑut pe fiiul meu jucând? Cuțitul se mișcă cu un deget mai departe.

— A, era dumneḑeéscă pronunțarea lui frumósă, mișcările lui libere....

— Ei da, e un om de valóre. — Cuțitul se mișcă cu două degete mai departe.

— Nicĭ nu găsesc cuvinte sĕ-țĭ spun cum a jucat.

— Nu-i așa? a jucat. Cuțitul se mișcă cu o palmă mai departe.

— Așa o voce frumósă, talentul ăsta, într'un cuvênt n'am mai vĕḑut un actor la fel.

Cuțitul face pașĭ giganticĭ, și femeia urméză cu lauda. In sfîrșit mai spune:

— Fiul d-tale o sĕ ajungă la teatrul imperial, póte sĕ-i întrécă pe toțĭ cei de acolo — a, e un geniu!

— Fiiul meu un geniŭ? Poftim, ia tot cârnatul.

Proprietar: ***Dr Aurel Mureșianu.***
Redactor responsabil: ***Traian H. Pop.***

Se caută o menageră, la o casă bună fără copii, o fată orfană de familie bună în etate de 20—25 anĭ, sĕu o vĕduvă fără copii, de etatea acésta, se fie menajeră bună, preferită a fi română. Remunerație după învoială și cost. Sĕ se adreseze la Redacțiunea „Gazetei Transilvaniei“. 1—3

O casă de vênḑare.

In Brașovul-vechiŭ, Strada laterală nr. 42 cu 2 odăi, 1 bucătărie, pivniță, grajd, șura tot de piétră, o curte de 152 Stânfienĭ □, grădină de 488 stângenĭ □, holdă în câmpul de sus, brazda dintâiŭ. Se vinde din mână liberă. Informații se pot lua dela proprietara casei.

535,1—3 Vĕduva **Reveica Moldovan.**

Fluidul Kwizda.

Fluid pentru **turiștĭ**

Kwizda fluid pentru soldină.

Fricțiune probată contra soldinei. Intrebuințată de Turiștĭ, Bicicliștĭ și călărețĭ cu succes. pentru recreare după ture mai marĭ.

Prețul o sticlă cor. 2.—, ½ sticlă cor. 1.20.

— Veritabil se capĕtă în tóte farmaciile. —

Deposit principal la

Franz Joh. Kwizda

k. u. k. Oest.-ung. kön. Rumän. u. fürstl Bulg. Hoflif. Kreis-Apotheke **KORNEUBURG,** bei Wien.

Scăparea familiei.

Inscripțiunea de mai sus într'adevĕr o merită

„Picăturile rusescĭ“

ce se prepareză în farmacia **D-lui VASILIE MIJIN** din **Melencze.**

Aceste **„Picăturĭ rusescĭ“** ar trebui se nu lipsescă din nicĭ o casă. Ele sunt un mijloc neîntrecut și escelent contra durerilor interne, **de stomac, mistuire, materiță și intestine.**

In timpul cel mai scurt dispar durerile amintite; lucră într'un mod binefăcĕtoriŭ contra **sgârciurilor, vênturilor** (colică) **și diarhoe, delătură greța și neplăcerile** provenite în urma **stricării stomacului și din recélă, liniștesce greța și face apetit; delătură respirațiunea grea,** în lipsă estremă **potolesce tusa** și ajută la **desfacerea flegmei, pusă pe puțină** vată **la dinți** **găunoșĭ** ușuréză durerea.

Prețul 1 cor. 60 banĭ (80 cr.)

Decă se trimite înainte 2 cor. (1 fl.) medicamentul se espedéză francat.

„Picăturile rusescĭ“ veritabile se pot căpăta **numai în farmacia**

D-lui VASILIE MIJIN în Melencze,

11—20.(429) (comitatul **Torontal**).

—— A V I S. ——

Din causa renovărei prăvăliei vênd tóte mărfurile ce se află în mare asortiment de **stofe de haine** pentru **bărbațĭ și dame,** și **Covóre, pânzărie, perdele, bluse, Jupóne, Umbrele** etc. etc. marfă de tot nouă, **cu prețurĭ scăḑute.**

!Numai timp scurt!

Se nu întârḑie nimenĭ de a profita de acésta favorabilă ocasie.

Hans Fieles.

1—10.(556) **Strada Vămei nr. 13.**

—— A V I S. ——

In prăvălia I. G. EREMIE au sosit

Specialitățĭ proprii precum:

Cerașe nouĕ 1 kl. c. 2.—	**Agrișe** . . . 1 litru —60
Mazere verde (bob) „ „ „ —.68	**Halva** Edernè, preparată expre pentru export de vară cu Vanilie 1 kl. c. 2 60
Cararabe (Gulii) 1 buc. fil 8—12	Dtto fără cutie „ „ „ 3.—
Fasole verde 1 kl. cor 1.10	**Dulcețurĭ** de totfelul 1 „ „ 2 60
Cartofi noi (Bari mari) 1 kl. fil. 40--50	**Cașcaval gras** excel. 1 „ „ 1.36
Sparangel Sollo 1 kl c. 1.40—1.60	**Brânză secuéscă** I-a cal. „ 1.12
Paradise roșii 1 kl. c. — 80—1.10	**Emen haler** . . 1 kl. „ 2.60
Castravețĭ noi 1 buc. fil. 30—40	**Caș de carpațĭ** . „ „ „ 1.60
Ceapă mare egiptiană, cea mai bună pentru gătit 1 k. —32 la 100 kl. deodată cor. 29.—	**Șuncă feartă** I-a . „ „ „ 3.20

Tóte aceste specialitățĭ se află numai în prăvălia

I. G. EREMIE

Strada Hirscher nr. 1. (lângă Mutzig).

Numai marfă próspĕtă garantată solidă și elegantă.

Prăvălie nouă!

Cel mai ieftin deposit de încălțăminte.

Deóre-ce am primit quantitățĭ **fórte marĭ de încălțăminte** pentru **dame, bărbațĭ și copiĭ** în fasónele cele mai nóuă, din fabricele cele mai renumite, Karlsbad, Viena, Paris și Pesta etc.

Fiind prăvălia mea prea mică pentru așa colosală quantitățĭ, sunt silit **a vinde tóte mărfurile cu prețurĭ ieftine de mirare!**

Pentru Bărbați:		*Pentru Dame:*	
1 păr. ghete simple de vacs, garantat solid . . .	2.60	1 păr. ghete patent cu zug, solide	2.60
1 „ „ cu feseț de vics garantat solid . . .	2.90	1 „ „ „ „ nasturĭ .	3.50
1 „ „ bocancĭ de vics solid	3 80	1 „ „ Gems „ „ . .	4.20
1 „ „ galoșate cu lac solide	4.30	1 „ „ „ „ șirete . .	3.80
1 „ „ bocancĭ de iuft galb.	4.50	1 „ „ de mănușe cu lac . .	4.—
		1 „ „ de piele galbină de gems cu nasturĭ . .	4.20

Pantofĭ de Dril, dela 90 cr. în sus. Ghete micĭ pentru copii dela 60 cr. în sus.

Comande la mĕsură se efectuéză promt și cu mare acuratețа.

I. D. AVRIGEANU

14—0

DEPOSIT și CONFECȚIUNE de ÎNCĂLȚĂMINTE,

Brașov, Strada Porții nr. 34, la trei stele.

Asortiment=alegere colosală, prețurĭ de mirare.

Magazin de încredere.

Principiul meu este, ieftin, bun și vânḑare multă.

A V I S.

Subscrisul **Institut artistic** are onórea a face cunoscut On. public, că pentru a corespunde și celor mai **moderne și eschisite cerințĭ, au angajat puteri de rangul prim,** și garantéză executarea **exactă și escelentă** a lucrărilor ce cade în branșa acésta.

Pentru a se convinge on. public de exactitatea acestor date, se confecționéză de ocamdată

TABLOURĬ de probă gratis.

De o cercetare numĕrósă se rógă cu tótă stima

ATELIERUL REMBRANDT

LEOP. SZINBERGER,

Atelier artistic, pentru fotografie și pictură.

Brașov, Strada vămii 19.

Brașov, Strada vămii 19.

PAO

apă de spălat gura

în formă de prav.

Deposit en gros pentru **Brașov** la **JOHANN ORENDI.**

Se capĕtă în farmacĭ, Droguerĭ, Parfumerĭ etc.

Cel mai mare efect antiseptic.

Cu gust, practic și ieftin.

Hotel „Pomul verde“, Brașov.

Am onóre a face On. public cunoscut, că

Grădina și Salonul de sticlă s'au deschis.

Bucătăria recunoscută ca forte bună. Asemenea și **beuturile** naturale și escelente.

Serviciu cu atențiune și prompt.

Pentru **nunți, banchete** și **societăți** stă salonul la disposiție.

Prețuri moderate.

Abonament prând și cină se dă și afară

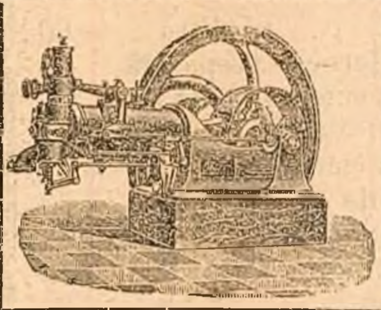
Cu deosebire pentru Domnii călĕtorĭ recomand **Hôtelul cu 25 odăi** bi e aranjate și eftine.

Omnibus și birjĭ la fie-care tren.

Rugându-mĕ de sprijinul On. public, mĕ recomand

cu tótă stima:

George Sorea,
hotelier.

Cumpĕratori de motóre
înainte de a cumpĕra, sĕ se convingă care este fabricatul
cel mai bun.

Fabrica de motóre

din Drezda, soc. pe acții.
(fost Hille).

Fabrică cele mai bune **Motóre cu Benzin** și **Gaz. Locomobile cu Benzin pentru morĭ. Mașini** perfecte, simple, trainice, sigure și spese puține la regie. Stau la disposiție cele mai mulțumitóre referențe, despre mașinele liferate.

Representanța generală și deposit de mostre la

IGNAZ GELLÉRT & C-o Budapest

VI. Theresienring 41, (lângă gara de Vest).

La esposiții și examinărĭ de concurență dist nsă cu prețurile prime.

10.—13,148,

Deschiderea Stabilimentului
de
HYDROTERAPIE

din băile de aburĭ ale Eforiei școlelor române din Brașov
(Strada Prundului Nr. 4.)
va avé loc în **1 (14) Maiŭ a. c.** Órele de consultațiune medicală **sunt în fie care di dela 7—9 a. m. și dela 4—5 p. m.**

Prospecte și informațiunĭ se pot lua dela administrația băilor.

521,3—5 **Administrațiunea.**

La prea înalta poruncă a Maiest. Sale Apost. c. și reg.

a XXII Loterie de stat c. r.

pentru scopurĭ comune militare filantropice

LOTERIA acésta

unică în Austria legal concesionata,

conține: **17.822 câștigurĭ în banĭ gata**

Suma de coróne **442.850.**

Câștigul principal

200.000 Coróne banĭ gata.

Tragerea urméză irevocabil la 12 Iunie 1902.

Un los costă 4 coróne.

Losurĭ se capĕtă la secția loteriilor de stat în Viena III Vordere Zollamtsstrasse 7. Colectanțĭ de loterie Traficĭ, la oficiile de dare, poste, telegraf și căi ferate, zarafiĭ etc. Planurĭ pentru cumpĕrătorĭ gratis.

Losurile se trimit franco.

Dela Direcția c. r. a loteriei.
Secția loteriei de stat.

Déca doresci Zacherlin de cel renumit,
N'ul cumpĕra în hârtie învĕlit

În sticle se vinde cel veritabil
Cu drept de marcă, și-l admirabil,

Ce-ți vine di și nópte într'ajutor
Și te feresce de plaga insectelor,

Ca sĕ te convingĭ mai pe deplin
Cautǎ după placatul lui Zacherlin.

Tipografia A. Mureșianu. Brașov.